

*

kres

*

jul. / avg.

leto 1936

štev. 7 / 8

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje-Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Nadaljevanje.)

Za vasmi se je širila gola planjava in nebo se je razprostiralo prav do konca nepregledne pustinje in močvirja. Romali so dan za dnem, skoraj brez prestanka, kadar je bil čas, so jedli ob robu ceste in prenočevali v senu ali pa kar pod milim nebom. Sonce je bilo precej toplo po dnevi in tudi noči so bile neznozne. Vedeli so, da bodo kmalu dosegli cilj. Nekega zgodnjega jutra so zagledali od daleč skozi meglo stolpe velikega mesta; toda Krauwel je dejal, da ga bodo obšli in pustili na levi strani ceste; pozneje bodo prekoračili še mnogo večje mesto in za njim ... leže prostrana polja, kamor gredo žet in kositi.

Ko so žanjci prišli v veliko mesto, bi kmalu izgubili oči, toliko cest je bilo. Dolgo bi radi ostali tu in si ogledali vse čudovite reči v izložbenih oknih; toda morali so naprej in Krauwel je ukazal, da morajo ostati skupaj, lahko se kdo izgubi v tem vrvežu.

Iz mesto so prišli v novo deželo, zdelo se je, kot bi se tu bočilo modro nebo mnogo višje nad planjavami in rodovitnimi polji. Na obeh straneh široke glavne ceste, z drevesi omejene, so zorele nepregledne njive žita, ovsu, rži in trave. Bilo jim je kot bi bilo pod streho ogromne cerkve, med debli pa so žarela velika okna in za njimi je ležal ves sončni svet. Ko se je že zmračilo so prišli na veliko kmečko pristavo.

»Tu bomo pričeli našo prvo dno,« je dejal Krauwel. Pripovedoval jim je o kmetih, katere je večina žančev danes šele prvič videla.

Možje so stali utrujeni in izčrpani in brez cilja strmeli preko polja zrele španske detelje. Šli so še naprej in prišli do zorečega žita.

»Dobra žetev bo letos,« je menil Sieper, »poglej, kako lepo stoji klasje. Če bo ostalo lepo vreme, bomo v kratkem času pospravili zrnje.«

Za poljem se je dvigalo pročelje gospodarskih stavb in nad njimi stolpič. Krauwel je šel sam skozi široka glavna vrata, drugi pa so utrujeni plegli pod drevesa. Cilili so svoje ranjene noge in drug drugemu posojali zdravila iz svojih nahrbtnikov. Kmalu je pritekla tropa nedoraslih fantičev in deklet in tudi žene s pristave so prišle, da bi videli žančce, ki so priromali daleč iz

tujine. Za njimi sta prišla tudi kmet in Krauwel. Kmet gospodar je govoril glasno v tujem jeziku in je neprestano zmalaj za glavo in rameni.

»Sedaj se Krauwel pogaja z njim radi našega dela,« je dejal Wies Ricku.

Krauwel in kmet sta obstala precej daleč od žančev, in šele, ko je Krauwel dejal svoj »ja« in sta glasno udarila v roke, sta stopila bliže k njim. Veliki kmet je pogledal vsakega delavca posebej, govoril še nekaj o sadju in detelji ter pripovedoval, da je pred nekaj tedni prišla neka skupina delavcev iz njihove dežele, ki delajo sedaj na poljih, posajenih z repo. In kmet se je obrnil ter odšel v svoj dvorec.

»Tako, ljudje,« je pričel Krauwel, »sedaj smo v delu! Jutri pričnemo s kosnjo!« Povedal jim je še, koliko bodo zaslužili in kakšen red bodo pričeli z naslednjim dnem.

»Tukaj ni kaj žetve, mladci, pokosili bomo deteljo in šli potem naprej na žetev.«

Majhno dekletce je prišlo, da bi jim pokazalo, kje bodo jedli in spali.

Peljala jih je za hlevi, med skednji po ozkih stezah ob visokih zgradbah k dolgi, nizki leseni pregraji. Tu je dekletce obstalo in nato zbežalo z veselim smehom.

»Tu je naša hiša, žanjci,« je dejal Krauwel, »vsak si lahko poišče svoj kot in svojo luknjo, kjer bo spal; vsak večer na istem prostoru kot krave v hlevu. In če se ne bomo pripravili sami, drugi ljudje nas tudi ne bodo motili. Sedaj si izvlecimo slamo s skednja in razprostrimo naše postelje.«

Stanovanje je bilo kmalu pripravljeno in slama razprostrta. Ob vzglavju vsakega ležišča so ležale obleke in nahrbtniki s premoženjem in orodjem. Kdor je bil utrujen, je takoj legel in zasmrčal. Nekateri so izvlekli karte, se zbrali po štirje in štirje ter kartali, drugi pa so šli ven in kadili svoje pipe. Krauwel in Seiper sta šla h kmetu, da bi nakupila vina in kruha. Meso in krompir jim bodo kuhali na pristavi ter ga jim prinašali, tako je bilo dogovorjeno.

Wies in Rick sta sedela v nekem kotu in govorila o vsem, kar sta videla, vmes sta pa ugibala, kako bo v bodoče.

»Kako sem vesel, Wies, da smo srečno tu! — O, kako dolga je bila pot! Dobršen kos smo od doma!«

Wies je brskal po svojem nahrbtniku in stikal za mazilom, da bi namazal svoje ranjene noge.

»In če kdo od nas zboli?« je vpraševal Rick.

»Ležal bo v slami, dokler ne bo ozdravel, ali umrl; in Krauwel mu bo odtegnil plačo za zamujene delovne ure. Jutri bomo pričeli, mlađi! Čim več dela, tem več zaslužka. »Spite, ko boste spet doma,« bo dejal Krauwel. Prejšnje leto smo delali tri mesece kot črna živina in skoraj nič nismo spali; seve, potem je bilo tudi zgodaj opravljeno: že pred cerkvenim žegnanjem smo se s polnimi žepi denarja vrnili domov.«

»Kako dolgo bomo ostali tu na pristavi?« je vprašal Rick.

»O, tu bomo le deteljo poželi in potem omlatili seme. Toda pri Quélinu, tam bo treba dolgo časa isto delati. — To ti je zemlja, večja ko vsa naša vas, kar oči ti bodo izstopile nad obilico žita; kolikor daleč ti seže pogled: samo žito, brez ceste in brez steze v polju, in kmet prijezdi na konju kot huda ura, kadar hoče videti, če delamo po vesti in močeh.«

Tako sta se rahlo, polglasno pogovarjala v velikem, temnem podu z golimi lesenimi stenami.

Prinesli so sodček vina in košaro kruha in žanjci so se zbrali k jedi. Krauwel je natočil vsakemu kozarec vina za pokušnjo in končno so vsi legli k počitku. Vrata v podu so ostala odprta, da so imeli svež zrak; in skozi odprtino se je utihotali dvojni svetli žarek ter lil preko ležečih mož, ki so spali mirno in brez skrbi.

Prvo noč, tik pred težkim delom je Rick prebedel pod temno, mrko streho in ves žalosten mislil na dom; ležal je in se spominjal na prošle dni, drug za drugim so se vrstili pred njim. Včasih je s tesnobo v srcu pogledal po spečih tovariših, ki so tudi zapustili svoje domove, pa so zdaj tako pokojno spali. Le on je bil buden, zapučen v tuji neusmiljeni deželi. »Doma je zdaj spet vse tako, kot je bilo; in ali je sploh kdo na vsem svetu, ki bi bil zaskrbljen zavoljo ubogega Ricka?« je pomislil. O, če bi zagotovo vedel, da stoji zgoraj za kolnico njihova hiša, ali da bo srečal Lido, ali mater ali vsaj sestro! Toda tu je neizprosna tujina, s samimi neznanimi obrazi, ki mu niso mar.

KO GREM V VINOGRAD GOSPODOV

France Kunstelj

Za sabo puščam svet. Pa ne iz sovraštva, ampak iz ljubezni: tvojo ljubezen bom v brazde sejal in ti boš rast dajal ...

Gospod!

Iz blata si me potegnil in iz bodečega trnja kakor izgubljeno ovčico, — ker si jo poznal, ti dobri pastir! Zakaj nisi še drugih pozval, da bi prišle na tvojo sveto goro in v tvoje svete šotore?

»Veliko je poklicanih, a malo izvoljenih.«

Gospod!

Sam bom delal in se potil od zore do mraka — od mraka do dne, — težak križ si mi naložil!

»Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.«

Gospod!

Potem pa ne bom sam, kako bi zmogel, saj ...

»Brez mene ne morete ničesar storiti.«

Gospod!

Plah sem in majhen. Kaj, če me svet zgrabi? Če pridrve viharji in zaneso ladjo mojega življenja na razburkano morje, da mi ne bo moči pristati? Če se mi potrgajo jadra in polomijo vesla — kolikim so se že!

»Jaz sem svet premagal.«

Gospod, ti si ga zmagal. Daj, da ga tudi jaz, sicer ...

Gospod!

Vem, kaj me čaka: sovraštvo, zasramovanje, preklinjevanje ...

»Kdor vas zaničuje, mene zaničuje. Kdor mene zaničuje, zaničuje ti stega, ki me je poslal.«

Gospod!

Kaj, če me prevzame Petrovo srce: Ne poznam tega človeka!

Gospod!

Naj me le prevzame Petrovo srce: Ti si Kristus, sin živega Boga!

Gospod!

Katero pot naj si izberem, ko odhajam v tvoj vinograd?

»Jaz sem pot.«
Katero resnico naj iščem?
»Jaz sem resnica.«
Kakšno bo potem življenje?
»Jaz sem življenje.«

O, Gospod!

H komu pojdem? Besede večnega življenja imaš in spoznal sem, da si Kristus, sin božji! ...

Gospod!

Klical si me, slišal sem tvoj glas in odzval sem se!

Stopil bom k oltarju božjemu,

k Bogu, ki je radost mojega življenja ...

Molite, bratje,

da bo moja daritev prijetna Bogu Očetu vsemogočnemu ...!

SRCE

Peter Križman

Srce!

Kako hinavsko se smehljaš!

Pijan sem omamljivih melodij,

opalil me je tvoj plamteči sij,

prividi tvoji so skalili mi oči.

V meni kakor vzdih ihti,

srce, tvoj mirni smeh ...

Z višav sem trudno pal na tla,

nazaj spet hočem — do neba.

Napel bom sile in priprl oči,

srce, zadušil v sebi smeh bom tvoj!

STIČNA KLIČE

Ivo Peršuh

Kot da bi bilo včeraj, je v nas vseh še živ spomin na tisto prelestno noč na ljubljanskem Stadionu. Še nikdar v zgodovini slovenskega naroda ni bilo zbranih tako število mož in fantov v tako silni duhovni edinstvi. Noč je minila, ostal je spomin, a ta tako poln hrepenenja po novih doživetjih. Poklicno delo, življenjske skrbi, borba za vsakdanji kruh iz dneva v dan ubija v nas ono gorečnost, s katero smo se v evharistični noči v vsem izročili Kristusu. Pa čeprav dan na dan v molitvi in svetem zauživanju to gorečnost netimo, čutimo vendar le, da nam je od časa do časa *treba skupne molitve, skupnega češčenja, skupnega obhajila.*

In tako bo 15. in 16. avgusta letos v Stični na Dolenjskem zopet praznik, ki nas naj tesneje privije k oltarju, ki naj poživi v nas vero ter borbenost za vero, ki naj strne krepkeje naše vrste, da bodo kot urejena vojska proti vsakomur, kdor bi skušal rušiti slovensko katoliško skupnost.

Poznate Stično? Kdor je bil enkrat tam, je ne pozabi več. Ko stojiš pred mogočnim samostanskim poslopjem, stojiš na zgodovinskih tleh, deležnih vseh dobrih in vseh zlih dni, kar jih je bila naša mučeniška zemlja deležna. Ko gledaš redovnike — tega v pobožni molitvi, kot da svet okrog njega ne obstoji več, drugega pri marljivem delu, kakor da je rojen le za znoj in žulje — doživljaš v duhu življenja junakov iz Zorčevih »Belih menihov«. Ko stopaš skozi starinski trdnjavski stolp, v katerem so pravkar odkrili čudovito lepo reliefno slikarijo, veš, da je ta le eden izmed številnih, ki so jih v sivi davnini zgradile roke belih menihov, da je za njih zidovi mogel najti pribežališče naš človek pred turškim nasiljem. Ko stopaš po dolgih hodnikih s sledovi umetniško pomembnih slik, veš, da je tod po zaslugi sinov sv. Bernarda sredi naše slovenske zemlje že pred stoletji obstajalo kulturno žarišče, kakršnega je znala in mogla ustvariti le duševna lepota in umsko bogastvo katoliških menihov. In ko stopiš v veličastno stiško cerkev z Marijo Prežalostno, veš, zakaj je bila Stična s svojimi menihi skozi stoletja za slovenski narod vir verske prenovitve, narodne življenjske sile in gospodarske ter socialne opore.

Ta Stična tedaj nas vabi in kliče. Čemu?

Da obhajamo spomin na največji evharistični praznik med nami, na II. evharistični kongres za Jugoslavijo. Kar je bilo v Ljubljani za oko v velikem, bo v Stični v malem. Kar pa je bilo v Ljubljani za dušo in srce krepilnega, bo v Stični še močnejše. Visoko gori na hribu Vinogradu bdi nad Stično 15 m visok evharistični križ, eden izmed neštetih, ki so jih slovenski možje in fantje lani vsadili v slovensko zemljo, da bi bili varuhi naše zemlje in naših src. V noči od 15. na 16. avgust bomo k temu križu romali, po cesti bomo šli, ki jo je nalašč za to priliko zgradila ljubezen in požrtvovalnost stiškega prebivalstva. Ob uri duhov bomo stali na vrhu ob križu in Duh božji bo v nas. Daleč, daleč po slovenski zemlji bo padal svit gorečih bakel, še dalje bo segala moč naše skupne molitve. O, to bo čudovita noč!

Kakor je Kristus zbral svoje učence na gori in jim govoril besedo zveličanja za vse čase in vse rodove, tako bomo zbrani okoli evharističnega Kristusa poslušali besedo našega nadpastirja. In vemo, da bo tista beseda močna, pa krepilna obenem, da bo užigala in nas za borbo s temo in zmoto bodrila, pa da nas bo k Viru moči in junaštva vodila, h Kristusu v beli hostiji. Še več! Sredi skrivnostne noči nas bo Kristus pozval k skrivnostni pojedinosti in se z nami združil, nas razsvetlil, da bomo kot samo božje svetišče...

Čuli boste morda, da to ni potrebno, da je v vsem tem vse preveč čustva, da postajamo ob takih močnih prilikah vse premehki... Tako govorijo tisti, ki jih je strah tega velikega doživetja ob Kristusovi živi navzo-

nosti. Tako bi nas radi odvrčali tisti, ki sami nimajo dovolj volje, da bi svoje srce očistili in za božjo pojedino pripravili. Mi pa hočemo biti močni dovolj, — *ne sicer le iz sebe, temveč po milosti* — da gremo na goro v noč, ker vemo, da se bomo od tam vračali v široki svet s soncem v duši. In tega sonca bomo dajali vsem, ki jim ga manjka in so ga tako potrebni.

Ali res moramo letos v Stično? *Moramo!* Moramo, ker hočemo pokazati, da smo ponosni Slovenci, ki lahko pokažemo na osem krat sto let staro trdnjavo naše vere in našega življenja. Moramo, ker to zahteva od nas čut hvalečnosti za vse sicer že davno pozabljeno, a vendar vsepovsod po Dolenjski in celo Gorenjski ustvarjeno dobro, ki so ga ustvarjali stiški beli menihi. Moramo, ker hočemo, da bo slovenski katoliški redovnik zaznal, kako smo vsi ob njem in zanj, kako ga spoštujemo in ljubimo in kako mnogo še od njega za nas in naš narod — pričakujemo. Moramo, ker vemo, da močna molitev belih menihov odvrča od naše zemlje nakane hudiča in jo ohranja v božji milosti.

V Stično tedaj, moške in fantje! Po kaj pa?

Po moč, da bi nikdar Kristusovi borci ne nehali biti! *Po ljubezen*, da bi ves naš rod z njo v božjem Srcu prekvasila! *Po gorečnost*, da za vzore Katoliške akcije, slovenske katoliške prosvete in krščanskega družabnega gibanja vse žrtvujemo! *Po zvestobo*, da bi je Cerkvi, narodu in državi nikdar ne prelomili! *Po voljo*, da, kar smo za dobro in pravo spoznali, vsekdar in v vseh prilikah oznanjamo in za to celega moža postavimo!

CVETOČE SRCE

Pomladna zgodba — Ivan Čampa

(Konec.)

III.

Samoten in od vsega sveta zapuščen stoji mlin v Iški. Krog in krog obkrožajo globoko grapo, po kateri teče mrzla in srebrno bistra Iška, črne smreke. Nikamor drugam se ne vidi od tukaj kot v jasno nebo in na goli hrib, ki stoji na začetku grape. Na njem počiva cerkvice sv. Ožbalta, ki v jutrih, ko jo obsije izhajajoče sonce, zažari kot krvavo rdeča vrtnica.

Tiho je v grapi, od nikoder ni čuti nobenega glasu, le nemirna Iška poje svojo uspavanko sanjajočim smrekam nad jezom, ki rdeče cveto in tako mehko diše.

Če bi v grapi ne bilo mlina, bi se zdelo, da ni tukaj prav nobenega življenja. Čofotajača voda na velikih mlinskih kolesih pa priča, da biva tukaj nekdo, ki ljubi to spokojnost.

Le kdaj pa kdaj zaide sem doli kak človek: ta ali oni prinese v mlin, včasih tudi lovec zasleduje divjačino tod okoli.

Sicer pa je doli pusto in prazno.

Vendar je za nekoga, ki tukaj biva noč in dan, tako lepo. Njegovo srce, v katerem cvete več rož, kot jih spomladi premore širni log ob jezeru, iz katerega se poganjajo za mušicami postrvi, je tako vriskajoče in srečno, da ne bi zamenjalo za nobeno zemeljsko srečo.

Velikonočno občutje je zašlo tudi v grapo: po logu so se razcveli zvončki, dalje v bregu se sončijo trobentice, ob jezu pa je pomladna povodenj vzdramila toliko sončno rumenih kalužnic, da se zdi, kot da bi bil jez zagrajen s samim zlatom.

In kolikokrat se ozre Matic skozi nizko okence iz malnice na jez in cvetoči log, kolikokrat čuti, da je tudi v njegovem srcu pomlad in vstajenje.

Več ni v njem tistega bolnega hrepenenja po nečem neznanem, on hrepeni sedaj čisto po nečem drugem, za kar ve samo on in to je tako čudovito lepo: komaj čaka, da bo prišla velika noč, kajti takoj po praznikih se bosta s Tonco poročila in potem jo bo pripeljal v to gorsko zatišje.

Silno hrepenenje po tem dnevu je tako nedopovedno, tako polno sonca in pomladi!

Še malo in izpolnila se bo Maticu tista velika želja, ki bo utešila žejno Matičevo srce.

Zdaj se ne čuti Matic več zapuščenega in manj vrednega od drugih, ki žive gori v trgu, ne, enakovreden jim je. Ko gre ob nedeljah k maši, s ponosom stopa ob svoji bodoči družici, ki mu bo kmalu ljubeča žena in pridna gospodinja.

Matic čuti ob nedeljah, kako ljudje gledajo in občudujejo, ko gre s Tonco iz cerkve. Ve, da ga nimajo več za neumnega in tudi v pogovorih čuti zdaj čisto nekaj drugega kot nekdanje čase.

In do vsega tega mu je pomagala Tonca. Tonca, ta čudovita Tonca. Zdaj je njegova in samo njegova. Kadarkoli ga ob nedeljah obiše, je to za Matica velik praznik, večji kot sam velikonočni čas.

Matic se je kar nagledati ne more in z odprtimi ustmi posluša njene besede.

Kadar pride k njemu, sedita nekaj časa na klopci pred malnico, kamor se ob popoldnevih tako lepo upira sonce. Njunim pogovorom pripeva voda v mlinskih kolesih in vonj rožic ju ščegače v nosnicah.

Matic se tedaj kar topi od sreče. Več ni v zadregi, kaj bi se pogovarjal s Tonco. Kar samo od sebe mu pride zdaj na jezik.

In Tonca ga lepo posluša, kajti Matic je zanjo popolnoma drugačen kot za druge ljudi. Ona ne vidi na njem niti ene od tistih napak, ki so jih v zlobnosti našli na njem grdi ljudje. Če nekoliko šepa, to nič takega ni, saj nesreča se vsakemu lahko primeri. In na vse zadnje tudi ona nima povsem zdrave noge.

Matic ve za vse te njene misli in rad bi ji na nek način izkazal hvaležnost.

Prav narahlo se dotakne njenih rok, da v njem vse zadrhti. Tonca zardi, se nasmehne in mu jih čez trenutek izmakne.

V Maticu pa še dalje gori tisto čudovito občutje.

Ko Tonca odhaja domov, jo Matic spremlja. Drug poleg drugega gresta po peščeni poti. Med potjo se Matic od časa do časa sklone in utrga dišečo cvetko. Povonja jo in jo potem izroči Tonci, ki ima v roki že polno rož.

»Ti,« pravi kdaj Tonca, »tako sva neumna kot majhni otroci.« A že v naslednjem trenutku ji je hudo, da je to izrekla.

»Če je pa tako lepo,« se v zadregi opravičuje Matic.

Na vrhu pri cerkvi se poslovita. Ona stopi za trenutek v cerkvico, on pa se žareč spusti po bregu navzdol v svojo cvetočo samoto ...

*

Vedno bolj se približuje velika noč. Matic se je neizrečeno veseli, zato se mu zdi, da se bližajo prazniki tako počasi. On bi rad, da bi bili že zdavnaj tukaj, a kar nočejo še priti.

Edino delo ga nekoliko moti, da vedno ne misli na to. Skoraj ves dan pere pšenico, ki so jo nanesli v mlin, da bi bila moka za kolač lepša; potem jo suši na soncu v širokih in plitvih koritih. Vsa kolesa teko in Matic komaj izpolnjuje obljube.

Ljudje prihajajo v mlin in se pogovarjajo z Maticem. Zdaj že vsi vedo, da se bo oženil.

»Lepo si naredil,« ga pohvali ta ali oni, ko se ogleduje po novopobeljenih stenah.

»Pa kakšno brhko ženo boš dobil!« V teh besedah ni več porogljivosti, odkrite so in Matic je srečen, kadarkoli mu kdo omeni Tonco. Ponosen je nanjo in tako rad jo ima. Saj vé, da je samo njegova.

*

Velikonočni ponedeljek. Maticovo hrepenenje je preveliko, da bi mogel čakati doma. Vé, da bo prišla Tonca in mu prinesla piruhov, zato ji gre nasproti.

Hodi mimo rož in cvetočih grmov in se ozira, kdaj se bo izza ovinka prikazala Tonca.

Danes jo gre še čakati kot dekleta. Drugo nedeljo pa bo že pri njem kot žena in nič več mu ne bo treba samemu kuhati. To je Maticu tako nadležno, zato se Tonce tembolj veseli.

Samo nekaj ga skrbi: kako se bosta pri spraševanju zmenila s strogim gospodom. Matic ni hodil dosti v šolo, pa tudi sicer je bil trde glave in se ni mogel naučiti niti molitvic. Kaj, če ne bo znal, kar ga bo jutri vprašal gospod župnik? Če mu ne da dovoljenja, da se poroči ... Saj se je tako trudil, da bi si zapomnil, ko ga je Tonca ob nedeljah popoldne učila apo-

stolsko vero in druge stvari, a kar ni mu hotelo v glavo. Vendar Matic živi po krščansko, hodi k maši in k spovedi in vsak dan redno opravlja svojo molitev, naučiti se pa vendar ne more, če bi se še tako rad.

»Morda bo pa gospod le spregledal,« natiho upa Matic in se spet ozre, če gre Tonca.

Ni je. Že mimo vseh studenčkov, ki izvirajo ob poti iz žive skale, je šel, a dekleta s piruhi ni.

Maticu je hudo in skrbi ga. Kaj, če je zbolela? Sklene, da jo počaka na križpotju. A zastoj čaka in hrepeni.

»Kaj pa, če je šla Tonca po drugi poti,« mu prešine možgane.

Ko pride, zagleda Tonco na klopici pred mlinom. Od veselja in prese-
nečenja ne ve, kaj bi. Niti ene besede ne spravi iz sebe, le obraz se mu
razleze v čuden smeh.

Kdo drugi bi dejal, da je to smeh bebca, a Tonci se zdi tako prisrčen
in lep. Tako se zna smejati samo Matic, si misli in vesela je, da se pošali
z njim:

»Ali sem te?« mu navihano ponagaja in se smeje.

»Mhm!« pritrdi Matic in ni prav nič hud radi tega. Še sam je vesel
Toncine šale.

In Tonca se približa Maticu in mu ponudi lično košarico, v kateri se
smejejo čudovito rdeči piruhi in velikonočne blagoslovljene jedi.

Matic ves ganjen vzame darilo; potem pa oba sedeta na klopcu in vse
popoldne kujeta najlepše načrte za bodočnost...



SAJ SAM NE VEM...

Ben Jožef

*Saj sam ne vem, kako prihajaš vame,
Gospod, moj Bog, v nebesih in na zemlji
in obiskuješ moje duše hrame?*

*Saj sam ne vem, da nič ne čutim groze,
ko me zadeneš usmiljeno na rame
in me prešinjaš s svojo sveto lučjo —
le dih iz Tvoje srčne čutim rane...*

*A jaz samo brbram: »Gospod, saj nisem vreden!«
Pa nekaj bi Ti vendar rad povedal:
Zahvaljen, da me ljubiš, ker ljubezen greje
vse stene moje mlačne duše,
ljubezen Tvoja grehe vse odveje
in srce več ne čuti prejšnje suše
in ker sem reven in ubog —
me ljubiš, dobri Jezus Ti, brez meje.*

V TISTI URI

Peter Križman

*V tisti uri sem bil kakor mrtev pred Teboj,
Na zemljó sem padel in sem jokal,
tla so v nemi grozi vsa drhtela pod menojo.*

*Takrat si sklonil nadme svoj pogled,
prav do mene si približal svoj obraz,
Gospod, Tvoj dih sem čutil nad seboj.
Zagledal v Tvojih sem očeh solzó kristalno,
v tisti uri sva jokala Ti in jaz...*

*S svojim jokom si orosil mi oči,
žilam mojim tople si prilil krvi
in spet sem za polet razpel peroti,
v višine letel Tebi sem naproti.
Bil sem kakor lahek ptič nad svetom,
meril sem globino Tvojega neba.*

GOSPOD, RAZODENI SE!

Mali Gregor

*Naš dobri Kralj in Gospodar,
glej, srca smo prinesli v dar,
ljubezni ogenj v njih prižgi,
srčnosti daj jim in moči,
da ločil jih noben vihar
od tebe več ne bo nikdar!*

*V podobi svete hostije
daruješ se za grešnike,
ljubezni, žrtev nas učiš
in vabiš žalostne pod križ.*

*Spoznali, Kralj, bi radi te:
Odkrij in razodeni se,
mladost nam blagoslavljalj Ti,
Zveličar v sveti hostiji!*



MARIBOR ŠKOFU SLOMŠKU

Ivan Martelanc

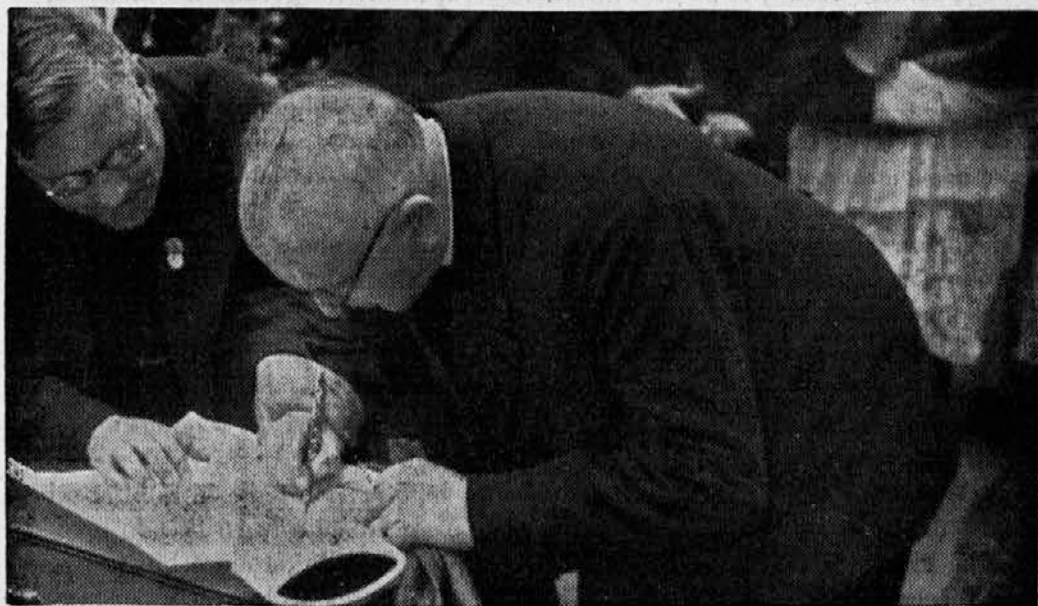
Na duhovniškem zborovanju ob priliki našega velikega Jugoslovanskega evharističnega kongresa, dne 29. junija 1935, je bila sprejeta naslednja resolucija:

»II. evharistični kongres v Ljubljani v živem prepričanju, da so domači svetniki za verski prepород naroda velikega pomena, srčno želi, da bi bila prišteta k blaženim in svetnikom velika slovenska škofa, Irenej Friderik Baraga in Anton Martin Slomšek. V škofu Slomšku je nekako osredotočeno to, kar je v slovenskem ljudstvu dobrega in plemenitega. Do dna je poznal Slomšek dušo svojega ljudstva; vse njegovo stremljenje je šlo za tem, da bi naklonil ljudstvu trajnih vrednot krščanstva in prave prosvete. Baraga pa je ljubezen do Kristusa in gorečnost za zveličanje duš gnala preko mej slovenske domovine in ga napraviła velikega misijonarja v svetu. Oba, Slomšek in Baraga, sta zlasti v času moralne krize najsvetlejša vzora slovenskega ljudstva. Evharistični kongres želi, da bi se slovenski narod v celoti zavzel za proces obeh velikih škofov in se zlasti obračal v molitvah k božji Previdnosti, da bi že skoraj poslala dan, ko bosta velika sinova slovenskega naroda povzdignjena na oltar.«

V smislu te resolucije so se vse leto zbirali podpisi na prošnjo za beatifikacijo (proglasitev za blaženega) škofa Slomška. Nad tristo šestdeset tisoč Slovencev in Slovenk se je v prošnji na sv. stolico združilo ter tako izpričalo željo vsega naroda, da bi škofa Slomška smeli častiti na naših oltarjih.

Ko naj bi ljudstvo po svojih voditeljih izročilo to svojo prošnjo zastopnikom cerkvene oblasti, je bil dan, ki je vreden proslave, da se tako poudari pomembnost svečanega dejanja. In ob ta trenutek predaje prošnje in ob ta slovesni dan se je zvrstilo vse polno svečanih prireditev, ki so se vršile 29. in 30. junija. Uvod v svečanosti pa je bila prekrasna mladinska prireditev, ki se je vršila teden dni pred glavno proslavo, to je na Alojzijevo nedeljo, in ki se je je udeležilo nad 10.000 mariborskih in okoliških otrok.

Na prednji večer glavnih praznikov, dne 27. junija, so zagoreli po okoliških gričkih in vrhovih kresovi v znamenje, da se Mariboru bliža velik dan. Naslednji dan so se po slovesni maši vršila stanovska zborovanja, na katerih so se obravnavala najvažnejša vprašanja sodobnega časa v luči



Minister dr. Anton Korošec podpisuje izročilno listino o predaji podpisov.

Slomškovega dela, življenja in nauka. Že naslovi nam povedo vso bogato vsebino govorov: Za može: Slomšek, učitelj in zgled krščanske močatosti. Možje, čuvarji Slomškovih izročil v slovenskem narodu. — Za žene: Slomšek in slovenska mati. Vzgoja otrok po Slomškovih naukih. — Za fante: Fant po Slomškovem srcu. Vera, luč narodne omike. — Za dekleta: Pobožnost in nedolžnost srca, dva bisera slovenskega dekleta. Dekleta v Slomškovi šoli. — Za dijaštvo in izobraženstvo: Slomšek, svetniški genij slovenskega ljudstva. Večnostno jedro Slomškovih vzgojnih načel. — Posebno zborovanje so imeli še učitelji, združeni v organizaciji Slomškovega imena — v Slomškovi zvezi.

Pa ne samo po programu, tudi po izvedbi so ta zborovanja bila zelo odlična. Številni poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanja govornikov,

njihove besede pa je podkrepila navzočnost številnih odličnih zastopnikov, v prvi vrsti naših prevzvišenih nadpastirjev.

Na večer prvega prazničnega dne se je vršil po mariborskih ulicah zanimiv sprevod slovenskih kolesarjev, ki so došli na Slomškove praznike z vseh krajev Slovenije. Žal, da je slabo vreme v prejšnji noči preprečilo, da se pripravljena skupina kolesarjev iz Ljubljane in bližnje Gorenjske ni mogla v celoti podati na pot. Vendar pa je bil tudi tako pogled na njihov obhod in nato sledeče zborovanje slovenskih fantov na Slomškovem trgu nad vse veličasten. Po uvodnem govoru je pozdravil slovenske fante škof dr. Ivan Tomažič in jih po Slomškovi besedi pozival, naj bodo verni, pobožni, odločni, apostolski. — Govorila sta nato Jože Košiček iz Ljubljane, ki je fantom kazal pot po Slomškovem vzoru, in Mirko Geratič iz Maribora, ki je opozarjal na Slomškovo izročilo slovenski mladini in slovenske fante pozval, naj bodo verni čuvarji in izvrševalci Slomškove oporoke.

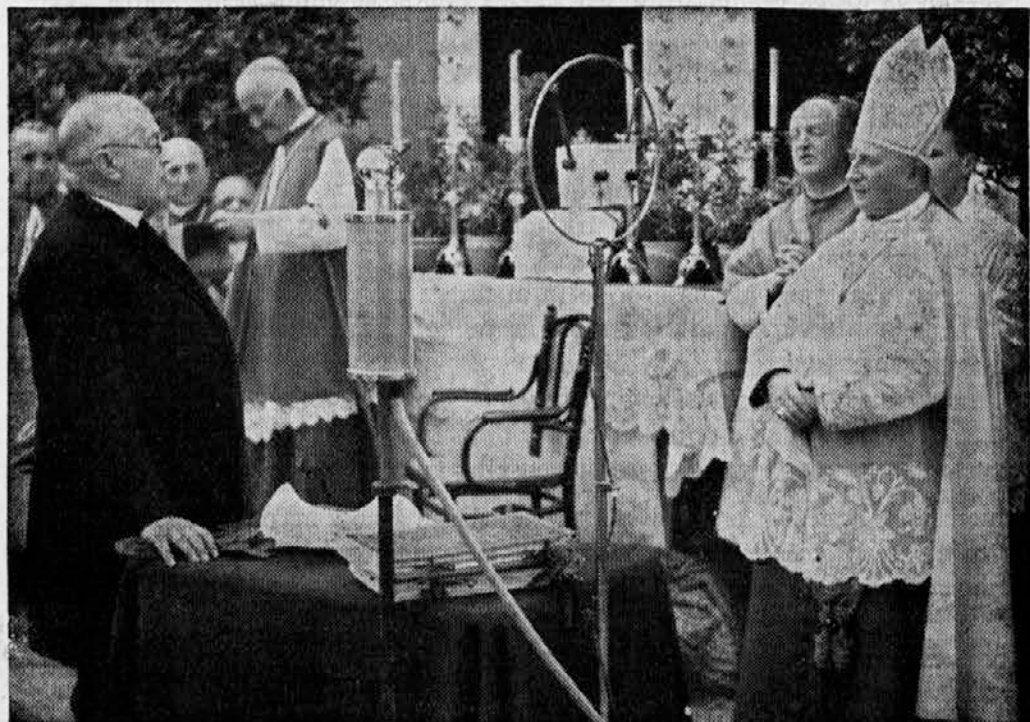
Lep je bil tudi nočni sprevod z baklami po mariborskih ulicah, ki se ga je udeležilo tri tisoč mož in fantov. Za to slovesnost so bile številne ulice in posamezne zgradbe lepo okrašene in bogato razsvetljene. Na oknih v ulicah, koder se je pomikal nočni sprevod, so gorele sveče. Najpomembnejša stavba za to proslavo — kapelica s Slomškovim grobom — je bila polna prekrasnega cvetja, v noči pa so jo osvetljevali reflektorji; pred vhodom na pokopališče je vrsta jamborov z zastavami opozarjala na svetost kraja. Enako je bil okrašen Slomškov trg.

Po nočnem sprevodu se je vršila polnočna maša na Slomškovem trgu. Prostrani trg in na njem tisoče slovenskih fantov in mož, ki v polnočni uri molijo in pojejo ter se okrepe s Kruhom močnih — to je poroštvo za srečno in veselo bodočnost našega naroda. In v to lepo razpoloženje je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman spretno vsejal v prekrasnem govoru besedo o veselju, ki nam je tako potrebno kot sonce zemlji. Veselje pa mora biti pravo, iz večnega veselja do Boga izvirajoče. Prav Slomšek je bil velik oznanjevalec in priporočnik tega veselja. Apostolstvo veselja je potrebno zlasti še za današnji čas, ker bolj kot kdaj rabimo danes moči, moč pa nam raste le v veselju, ki se rodi v dušah, v Bogu zasidranih. — Prelepe misli, vredne, da si jih vedno obujamo v srcu in duši!

Glavna prireditelj — svečani obhod, maša in izročanje podpisov — se je vršila naslednji dan, na praznik sv. Petra in Pavla. Poseben sijaj so tej prireditvi in vsej proslavi dali številni odlični gostje in zastopniki, ki so prišli na Slomškove dneve. Povsod je vzbujala pozornost in prožila nenehno pozdravljanje častitljiva postava nadškofa dr. Antona B. Jegliča. Ob njem so se zvrstili ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman, skopeljski škof dr. Ivan Gnidovec, domači škof dr. Ivan Tomažič pa je bil glavni vodja vseh prireditev; s pomočjo pripravljalnega odbora — nazival se je Slomškova družina, — katerega duša je bil ravn. Franc Hrastelj, mu je uspelo ljudi lepo pripraviti na pomembne dneve, jih v velikem številu privedi v Maribor in vso proslavo svečano in dostojno izvesti.

Močno je bilo zastopstvo kraljevske vlade na Slomškovih dnevih. Poleg obeh slovenskih ministrov, dr. Antona Korošca in dr. Mihe Kreka, sta prišla še ministra Janković in Djordjević, dalje so se udeležili prireditelji ban dr. Marko Natlačen, komandant mesta general Milenković, župan ljubljanski dr. Juro Adlešič in mariborski dr. Alojzij Juvan, zastopnika narodne skupščine dr. Veble in Gajšek ter zastopniki raznih državnih in samoupravnih uradov.

Ob tem zunanjem sijaju je po sebi umevno, da je bil glavni del proslave res veličasten. V zgodnjih jutranjih urah so se na raznih delih mesta zbirali udeleženci ter nato v sprevedih odkorakali z godbami in med petjem



Minister dr. Anton Korošec izroča mariborskemu škofu dr. Ivanu Tomažiču knjige s 360.000 podpisi na prošnji za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška.

na Glavni trg k slovesnosti. Posebno lepo se je odražala v sprevedu skupina na novo prirejenih starih panonskih narodnih noš, kot cvetni šopek proslave in vse prireditve pa je bila močna skupina pestrih gorenjskih narodnih noš, ki jo je vodila dovršena fanfara, prav tako v narodnih nošah.

Sredi Glavnega trga pod veličastnim starinskim Marijinim kipom je prirejen oltar, previt z zelenjem, ob njem na desni in levi tribune za častne zastopnike in duhovščino. Z vseh strani vre ljudstvo na trg, da se udeleži maše in proslave. Ko pridejo zastopniki in gostje, živahno pozdravljanje. In nato prične ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman s sv. daritvijo kot proš-

njo, da Bog usliši naše želje in omogoči, da bomo mogli kdaj častiti velikega Slovence Slomška na naših oltarjih. To prošnjo povzame 15.000 vernikov, zbranih pri maši, jo stopnjuje v skupni molitvi in mogočni ljudski cerkveni pesmi. Zares, nad vse lepo in globoko doživetje! Cerkveni govor ima lavantinski škof dr. Ivan Tomažič, ki ob Slomškovih izrekih naniza globoke nauke za posamezne stanove: Mladina, da bo verna, marljiva in pobožna. Fantje in dekleta, da bodo čisti in ponižni, ker »mladine najlepša lepota je ta, nedolžnost, ponižnost in žlahtnost srca«. Očetje in matere, da bodo v otrokih svojo srečo iskali. Gospodarji in gospodinje, da bodo zadovoljni, ker »srečen je le tisti, ki malo potrebuje«. Učitelji in vzgojitelji, da bodo skrbeli za pravo vzgojo otrok, ker »kriva vzgoja je slabih časov mati«. Vsi pa naj se učimo od Slomška stanovitnosti v dobrem in veri v Boga, kajti »kdor se v Boga zanese, njemu ne izpodnese«.

Po slovesni maši je v krasnem govoru poudaril prof. dr. France Sušnik pomen vse Slomškove proslave:

In zdaj pojdimo na Slomškov grob:

Procesija živih — gremo trkat tja, kjer je večni mir in pokoj.

Razklepat njegove mrtve roke,

ki so posvečevale naše očete in matere

in molile za edinost razkropljene črede Ciril-Methodove;

njegove tihe roke,

da se dvignejo z našimi proti nebu:

o Bog, daj nam svetnika!

Vsa množica se nato v urejenem sprevodu v štiristopih poda mimo Slomškovega groba na Slomškov trg. Možje in žene v narodnih nošah nosijo prošnjo za Slomškovo beatifikacijo, ki jo je podpisalo tristo šestdeset tisoč Slovencev in Slovenk.

Voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec se na vzvišeni tribuni ob častnem spremstvu vseh odličnih svetnih in cerkvenih zastopnikov in dostojanstvenikov obrne do mariborskega škofa dr. Ivana Tomažiča in ga naprosi »v imenu vseh vernih Slovencev in Slovenk, da blagovoli sprejeti prošnjo za beatifikacijo prvega slovenskega škofa Antona Martina Slomška in jo predložiti Nj. Svetosti sv. očetu s pobožno željo, da tudi on združi svojo molitev z našimi molitvami, da se čimprej uresniči najbolj vroča želja slovenskega ljudstva, da se proglasi Anton Martin Slomšek za svetnika«.

Lavantinski škof izrazi v svojem odgovoru najprej veselje, da mu to pomembno prošnjo izroča priznani voditelj slovenskega ljudstva in branitelj njegovih pravic; srečno naključje je, da je tudi Slomšek bil v svojem času priznan voditelj in borec za slovenske narodne in jezikovne pravice. — Nato pa poudari, kakšnega pomena bi bilo za nas Slovence, če bi imeli svojega svetnika: *»Zavladal bi med nami duh Slomškov, ki je duh zvestobe do Boga, do Cerkve, do vladarja in domovine. Slovencem izven Jugoslavije bi bilo v veliko tolažbo, ako bi smeli slovenskemu svetniku na čast postavljati oltarje in cerkve. Slovenski svetnik Slomšek bi visoko dvignil ugled Slovencev in*

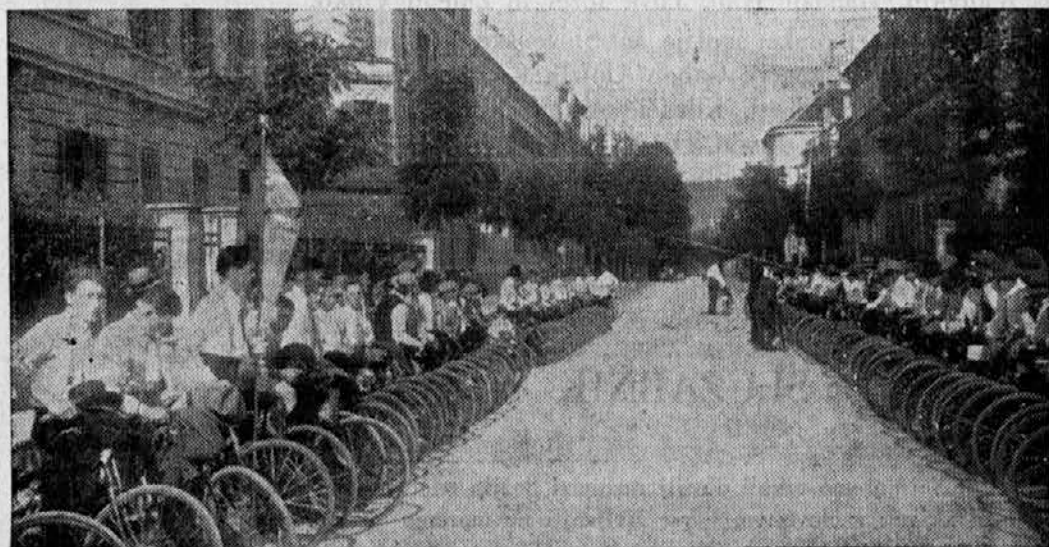
Slovanov pred vsem svetom. Proglasitev škofa Slomška za svetnika bo več koristila Slovincem, kakor katerokoli drugo slavljenje našega imena.»

Nato se je podpisala listina o izročitvi prošnje. Za predajo prošnje in podpisov so podpisali minister dr. Anton Korošec, minister dr. Miha Krek, ban dr. Marko Natlačen, župan mariborski dr. Alojzij Juvan. Za prevzem prošnje pa so listino podpisali škof dr. Ivan Tomažič, nadškof dr. Anton B. Jeglič, škof dr. Gregorij Rožman in škof dr. Ivan Gnidovec.

Ob te glavne prireditve so nanizali organizatorji proslave še vrsto drugih prireditev: koncerte (Pevsko društvo »Maribor« je pod vodstvom Janeza Gašpariča izvajalo Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje«); Slomškovo razstavo, ki je bila spretno urejena in zanimiva; na prostem v Ljudskem vrtu pa se je večkrat izvajala posebej za to priliko napisana veličastna igra Davorina Petančiča »Naša apostola«. Vsi, ki so igro videli, so se ponovno pohvalno izražali o njej. Igrana je bila v novem občestvenem duhu, kjer pri igri sodelujejo tudi »gledalci«, ki pa pri tem načinu igre postanejo prav za prav »igralci«, ali bolje: ni ne igralcev in ne gledalcev, ampak vsa igra je občestveno doživljanje kosa naše zgodovine iz časov delovanja sv. Cirila in Metoda v naših krajih.

Vsa proslava je bila mogočna prošnja, da bi nam Bog podelil svetniškega priprošnjika v osebi škofa Antona Martina Slomška. Tej prošnji se pridružimo tudi mi in često ponavljajmo:

Vsemogočni Bog, Oče luči, ki od tebe pride vsak dober dar in ki si nam v svojem služabniku škofu Antonu Martinu poslal tolikega učenika in pastirja, usliši naše prošnje in poveljaj ga, da bo pred vso Cerkvijo proglašen za svetnika!



Slovenski fantje - kolesarji na Slomškovi proslavi v Mariboru.

LETOŠNJI NOVOMAŠNIKI

I. Mc.

Pomembna je za katoliške Slovence vsako leto cirilmetodijska nedelja. V običaj je namreč prišlo, da ta dan prejmejo novomašniki mašniško posvečenje. Slovenski človek pa je vsako leto ta dan bogatejši za skupino mladih, delavnih, požrtvovalnih vodnikov, ki naj ga spremljajo na njegovi poti od zibelke do groba.

Že dan posvetitve spominja na njihovo nalogo in našo osrečitev po njih: po njih naj bi nam došla luč in posvetitev, kakor je došla našim prednikom po svetih bratih Cirilu in Metodu. Naj bi tudi letošnji slovenski novomašniki bili to, kar govori o duhovnikih sv. Prosper:

»Duhovniki so *stebri Cerkve*, na katerih sloni božja stavba in na katere se naslanja vsa zgradba vernikov. Oni so *vrata* v večno kraljestvo božje, skozi katera stopajo vsi, ki verujejo v Kristusa. So *ključarji*, katerim so izročeni ključi nebeškega kraljestva. So *luč*, ki ostro sije v zatemnjeni svet. So *borci* in *vodniki* Kristusove vojske, ki visoko dvigajo križ in ime Kristusovo. So *most* in *sredniki* med razsrjenim Bogom in grešnim svetom. So *krmarji*, ki vodijo ljudstvo v vseh božjih in dušnih zadevah.«

Nam fantom pa so novomašniki še dobri in iskreni prijatelji, ki se bomo ob njih in z njimi navduševali za vzore slovenske katoliške organizirane fantovske skupnosti. V tem oziru jih še posebej pozdravljamo in jim k njihovem prazniku čestitamo.

Naj navedemo še imena letošnjih novomašnikov:

Iz ljubljanske škofije: Dobovšek Franc, Dobrovoljc Alojzij, Fister Alojzij, Puhar Leopold, Šešek Ivan, Šeškar Franc, Šoukal Franc, Toman Valentin, Tomažič Ivan, Vovk Jožef in Zaletel Vinko.

Iz mariborske škofije in Slovenske krajine: Duh Ludvik, Fajdiga Lojze, Feguš Ignacij, Gabor Alojzij, Gomboc Franc, Holzedl Anton, Jeler Karel, Jerič Mihael, Kovačič Anton, Kozar Lojze, Kušar Štefan, Laura Mihael, Oberžan Justin, Ornik Friderik, Petančič Davorin, Potokar Ferdo, Tominšek Franc, Tratnjek Štefan, Vogrinec Anton, Zver Štefan, Žolnir Alojzij.

Razen naštetih je med letošnjimi novomašniki tudi nekaj članov raznih redov in kongregacij.

SLUŽABNIK NAJVIŠJEGA

P. V.

Ne moremo nikoli dovolj razumeti božjih načrtov. Še reda, ki ga je Bog položil v svet, v človeštvo, v vse življenje, ne moremo do dna razumeti. Neskončno vzvišen je Bog nad nami, ljudje smo proti njemu neskončno majhni in zdelo bi se, da smo tako daleč od njega, da bi brez njegove pomoči nikdar ne mogli do njega.

In vendar nam vera govori, da Bog niti za trenutek ne pozabi na nas, pri sebi nas hoče imeti, voditi nas hoče, njegova ljubezen ne ugasne. V stari zavezi je Bog klical preroke in kralje, velike duhovnike, voditelje Izraela, da so stali sredi med Bogom in Izraelom, njim je poveril vodstvo naroda. To je bilo duhovništvo stare zaveze. Neizrečno višje pa je duhovništvo nove zaveze. Duhovnik nove zaveze je res pravi *srednik med Bogom in človeštvom*, izvoljenec božji, ki v božjem imenu prihaja, oznanja božji evangelij, božjo besedo in ljudi vodi k Bogu. Rimski katekizem nas takole pouči: »Škofje in duhovniki so kakor božji tolmači in sredniki, ki v njegovem (božjem) imenu prihajajo, ljudem razlagajo božjo postavo in zapovedi Bogu všečnega življenja in Boga samega na zemlji zastopajo, iz česar po sebi sledi, da si vzvišenejšega opravila, kakor je duhovnikovo, niti misliti ne moremo. Zato se (v sv. pismu) po pravici imenujejo ne le 'angeli', ampak 'bogovi', ker pač med nami zastopajo Boga.« (Rim. kat., O sv. redu, vpr. 2.)

Res vzvišena je torej duhovniška služba in visoko je odlikovan, kdor je poklican zanj. Kaj se to pravi: ubog človek, ki je z grehom prišel na svet, ki bo živel le nekaj let, ki se upogiblje pod težo človeških slabosti, je izbran za izvoljenca božjega, za srednika med Bogom in človeštvom, prejme oblast, da v božjem imenu razsoja in odpušča grehe, da na njegovo besedo sam vsemogočni Bog ponižno pride v podobo kruha in vina, o, to so čudeži, v tem je duhovniku dan, skoraj bi smeli tako reči, del božje vsemogočnosti.

Namestnik Kristusov je duhovnik in v to je posvečen, da postane *delivec božjih skrivnosti*. V tem je njegova služba Bogu in njegova služba ljudstvu. S sveto mašo, ki jo mašnik daruje in pri kateri se obnavlja Jezusova daritev na Kalvariji, ljudstvo more vredno Boga častiti, hvaliti, prositi ga in se mu zahvaljevati. Pri mašniškem posvečenju sprejme mašnik pravico maševati za žive in mrtve in na ta način postanejo deležni darov svete maše vsi, ne samo on, ki daruje. Dalje po mašnikovih rokah prejemamo kruh življenja, ki ohranja naše duše za večno življenje. Mašnikova roka nas krsti in tako vcepi v skrivnostno telo Kristusovo, v Cerkev. On nam v imenu božjem odpusti grehe, on blagoslovi zakonsko zvezo, on nam prinese zadnjo tolažbo ob slovesu s tega sveta. Vse naše življenje je navezano na velike milosti, ki jih prejemamo le po služabnikih božjih, duhovnikih. Ni potrebno presojati, katera teh skrivnosti je večja in pomembnejša, gotovo pa je, da vse te božje skrivnosti za svoje dušno življenje in za svoj končni cilj potrebujemo in da nam jih Bog deli po svojih duhovnikih.

Lepa in vzvišena je duhovska služba. Vendar se pa moramo vedno zavedati, da je prav tako težka in odgovorna, saj je duhovnik najprej človek in človek ostane, kakor smo vsi drugi. In če duhovnik moli za ljudstvo, za nas, potem smo tudi mi dolžni moliti za svoje duhovnike in prositi gospoda žetve, naj pošlje delavcev za svojo žetev. Molimo, kakor je molil On: »Sveti Oče! Jaz sem jim izročil svoj nauk, a svet jih je sovražil, ker niso od sveta, kakor jaz nisem od sveta. Ne prosim, da bi jih vzel s sveta, temveč, da bi jih varoval hudega. Od sveta niso, kakor jaz nisem od sveta. Posveti jih z resnico; tvoja beseda je resnica. Kakor si mene poslal na svet, sem tudi jaz nje poslal v svet. In zanje se jaz darujem, da bodo tudi oni posvečeni z resnico.« (Jan 17, 14—19.)



FANTOM ZA MESEC ŽETVE

L. Ž.

Klasje je dozorelo, žitna polja so zavalovala v šumečem zlatu in polne mere upanja so se zaprle in pred nami je čas žetve.

Celo leto ste se trudili: v jeseni ste sejali, čez zimo so njive počivale z vami in na pomlad so spet zazelenela polja in ozare in upanje vam je znova vzkypelo, vse dokler ni žito pognalo v klasje in začelo zoreti. Dobro leto nam bo Bog dal letos, ste ugibali in nič vas ni upanje varalo!

Tudi v naših semeniških je vzklilo vsejano seme; poganjalo je in se razraščalo in uspevalo. Nenehno so ga zalivali in upali in Bog je kakor sadežem na polju rast dajal in zorelo je v milosti v poletje. Mladi fantje, ki so žrtvovali Bogu časnost, svet in svobodo, so se zaprli v samoto in so rastli in živeli samo za Njega, neumrljivega Kralja, ki jih je klical v svojo službo. Nič se niso več ozirali nazaj, nič niso z Bogom barantali še za to in ono, ampak so vrgli kakor Peter in Janez in drugi apostoli vse svoje iz rok in so Mu sledili. »Pridi in hodi za menoj!« je zvenelo v mladi duši. »Ostani v svetu, ostani med nami in mi ti homo peli lepo pesem,« je vabil svet, ali kdo bi se upiral klicu božjemu!

Težka in žrtev polna so bila semeniška leta! Koliko skritih premagovanj, kolikokrat so morali v sebi s silo in z nedojmljivim krikom zlomiti črva, ki je glodal v njih človeškem srcu in kolikokrat so omahovali sredi razbitosti in raztrganosti življenja, ko je v duši vse temno postalo in se je Bog za čas preizkušnje samo za hip umaknil. Pa so vse prestali, Bog je vse v ognju svoje ljubezni preizkusil in zdaj stoje pred pragom v njegovo svetišče. Nestrpno so želeli leta in leta, morda že od mladih nog, da bi smeli k oltarju, k Bogu, ki je veselje njihove mladosti. Danes se jim je izpolnila zadnja želja, ki so jo nosili tako vročo v svojih srcih: duhovnik bi rad bil, služabnik božji!

Fantje! Iz vaših vrst so povečini zrastli naši novomašniki. Iz naših polj, njiv, vrtov in travnikov! Iz naših vasi, iz naših revnih in skromnih družin! Tako blizu so nam; iz naše zemlje je Bog odbral svoje služabnike, ki mu prinašajo svoje prvo snopje, ki so ga našli na svoji prvi njivi.

Pohitimo tudi mi z njimi k oltarju in molimo z njimi in sodarujmo z njimi in zahvalimo Boga, da se je ozrl na nizkost in skromnost svojega ljudstva. Malim in revnim je razodel Gospod svoje skrivnosti.

Ko se vračajo domov k svojim dragim domačim, v svoje skromne domove z maziljenimi rokami in z božjim blagoslovom, sprejmite jih kakor sprejema ljudstvo svoje voditelje! Vaši so, za vas blagoslovljeni, da bodo za vas molili in Bogu darovali. Le postavite jim mogočne mlaje in okrasite s cvetjem slavoloke, da bodo ljudje videli, kako slovenski narod ljubi svoje služabnike Gospodove!

Na novi maši molite zanje, ki jo tudi za vas darujejo svojo prvo daritev. Molitve in žrtve je treba za duhovnike. Milosti božje darovi in dobra dela so studenci, iz katerih vznikajo dobri duhovniki. Zato prosimo Velikega duhovnika Kristusa Kralja, da pošlje dobre delavce v svoj vinograd.

Od nove maše ponesite na svoj dom in vsak v svojo družino novomašniški blagoslov; z njim pa ponesite domov tudi misel, da vam je Bog naklonil milost s tem, da je izbral tudi prav v vašem kraju enega izmed vaših sinov za svojega služabnika, ki bo vedno vaš najboljši priprošnjik in zagovornik pred oltarjem.



NOVOMAŠNIKOM ZA NJIHOV NAJLEPŠI DAN

5. JULIJ 1936 — *Lojze Jože Žabkar*

*Duh Gospodov zdaj počiva v dušah vaših.
Postavljeni ste za pastirje, Bog vas je zato mazilil,
Da oznanjate odslej besedo o ljubezni večno sveti.*

*Izbral iz ljudstva vas je in zase prihranil.
Nevidnih darov vrsta v znamenje se tiho strinja,
V dušah Vaših Bog je šotor Svetega Duha postavil,
S Sinom prišel je in bo ostal kot gost med vami.
Resnica večna, svetla lučka bo gorela vsem v temi,
Vi ljudstva vernega ste vodje in služabniki najmanjši ste med vsemi!
Postavljeni ste v mesto vi na gori, zemlje sol in luč,
Ki svetijo vsem blodnim, ki zašli so v gluhi noči.
V vstajenje vsem, ki padli so v življenja mrzlem hipu,
V pogubo vsem, ki nočejo več Jezusa v ljubezni.
Vsem bolnim vi zdravniki ste, zdravilo,
Vsem lačnim Kruha svetega delite v okrepčilo.
Pastirji dobri, dobrega Pastirja ovce kakor On ljubite
In srečno na oltar daritev prvo Bogu prinesite!*

NOVOMAŠNIK, BOD' POZDRAVLJEN!

Francè Kunstelj

Blaž je stopal po klancu proti cerkvi. Dolga je bila pot doli s hribov, dobro bi ga bila zdelala, da ni prisedel na voz in se pripeljal skoraj do trga. Pa danes bi prestal ne vem kaj, samo da bi videl slovesnost, ki je je bila vsa fara polna in vesela.

Malči je vzel sabo, že ves teden ga je nadlegovala, da bi šla z njim. Pa naj gre, si je mislil, saj sem tudi jaz v njenih letih rad hodil z materjo, samo če me je hotela!

Lep in prijazen je bil dan kakor obraz otroka, ki se po prestanem joku iz srca zasmeje v materine oči. Ravno po dežju je bilo. Rosne kaplje so se še živo bleščale dopoldanskemu soncu, ki je imelo okoli sebe daleč naokrog tako čisto in jasno morje kot že nekaj dni sem ne.

Pred cerkvijo se je že gnetlo ljudstva, zlasti otrok je bilo vse živo gori na stopnišču, pod kostanjem malo niže doli pa so stali fantini in nekaj možakarjev, ki so modrovali vsak po svoje o vseh mogočih in nemogočih stvareh. Blažev sosed Kropar je bil tudi med njimi, odzdravil mu je, ko je šel mimo, potem ga je pa kmalu zmanjkalo, najbrž jo je popihal v bližnjo krmo, kot je bila njegova nedeljska navada.

Otroški živčav je dobival danes poseben izraz. Vse je bilo nekam praznično na drobnih licih, v očeh in na ustnicah, ki so čebljale kakor kljunčki ščinkavcev in tašoč tam po božjih hostah. Gost špalir se je vil ob nizkih, s pletenimi venci preženih smrekah skozi od visokih cerkvenih vrat pa tja do župnišča, ki je sprejelo že veliko svatov. Seveda si jih je vsak dodobra ogledal od nog do glave, ko so stopicali v temno vežo. Slišalo se je semkaj tiho pozdravljanje, zdaj pa zdaj je udaril venkaj kak močnejši moški glas, dekleta so zardevale, ko so pripenjale nepoznancem na prsa sveže šopke iz dišečih, belih nageljev in zelenega asparagusa, slovesno občutje velikega dne je oblivalo slehrno lice.

Blaž se je primuzal do železne ograje nad stopnicami. Malči je bilo skoraj sram stati poleg starega in osivelega očeta, kajti čutila je, da so jo ošvignili številni pogledi mladih obrazov, kot bi ji hoteli reči: prekmečko si, kaj pa hodiš med lepo oblečene? ... Ko pa je videla, da se oče za vse skupaj prav nič ne meni, da je živo zaverovan tja proti župnišču, tja proti ozaljšanemu stebri, s katerega so se bleščale velike, modre, nekoliko zasenčene črke novomašniku v pozdrav, se je skoraj korajžno pomaknila čisto blizu, da se je držala debele očetove palice, in še sama postala pozorna, ko so se vsatje začeli zbirati v vrsto.

Iz visokega zvonika je udarilo tričetrt.

Potem se je pa spustilo v dolino tisto prijazno pritrkavanje vaških fantov, ki so se danes postavili, kot so se postaviti znali. Živo in glasno šumeče pričakovanje je stopilo med ljudi in tudi Blaž je to občutil. Pobožno se je odkril in se stegnil še bližje, da bi bolje videl, kajti že so se spustile iz veže prve družice in se uvrstile po dve in dve najprej male, za njimi večje — vse v novih čisto belih oblekah in vencih okoli kodrastih las, stopale so kakor one petere iz svete knjige, ki so šle ženinu naproti. Potem so se prikazali vsatje, resni in tihi. Ves sprevod je zaključila duhovščina. Nazadnje je pa stopal on, za katerega se je pripravljala vsa današnja slavnost.

Oči vseh so se živo zapičile vanj in se ustavljale v njegovem mladeniško čilem obrazu, polnem svete bojazni in pa ljubezni, kajti stopal je prvič k oltarju božjemu, k Bogu, ki je radost našega življenja.

Blaž je zrl vanj, kot bi ga danes šele prvič videl. Ves je bil zamaknjen v njegove povešene oči, v njegov krasen zeleni ornat in črn križ, ki ga je nosil nekoliko prislonejenega ob desnico...

Sprevod se je pomaknil v cerkev, ki je bila danes okrašena kot še ob nobeni priliki ne tako bogato. Dolgi venci, spleteni iz prijetno dišeče, mehke tise in smrečja, so se vili v simetričnih lokih kot enakomerne poteze s stropa doli na vse strani proti stenam in stebrom, vseh petero oltarjev je nosilo neizmerno svežega cvetja in zelenja, vse lepo in na svojem mestu; videti je bilo, da je pripravljala pridna in umna roka.

Orgle so močno zabučale, njih slovesen glas se je pomešal z glasom pritrkavanja, vse je šumelo in v to živo šumenje se je spustila kakor iz nebeškega zbora kralja Salomona pesem, tista pesem, ki ob taki priliki človeka, četudi je njegova pot daleč od Boga, tako čudno pritajeno dirne, da mu stopi kakor nekaj mehkega in svetega v srce in nehote povzame še on za pevci:

»Novomašnik, bod' pozdravljen...«

Polno je bilo ljudi v cerkvi. Blaž se je ustavil skonca klopi, Malči je pa dejal, naj gre bolj spredaj, da bi kaj videla; se bosta že dobila po maši, si je mislil, ko jo je spremljal z velikimi očmi skozi gnečo, pa jo je kmalu zgrešil.

Novomašnik je stal že pred oltarjem.

Pesem še ni utihnila. Tudi Blažu je udarila na uho, tudi njega je spreletelo po celem životu, kot da bi stopil v neznan kraj, poln božjega petja. Kakor nem je stal ob klopi in bil zatopljen v lepo melodijo. In če si ga pogledal od blizu, mu je moralo leči na srce nekaj tihega in grenkega, kajti obrisal si je z velikim robcem oči, v katerih so se zalesketale drobne solze.

O, gotovo mu je hudo!

Vsakega bi prešinilo, če bi imel še tako trdo srce!

Blaž se je spomnil sina...

»Vodil boš zvesto ovčice,
pasel jih z jedjo resnice...«

To bi bil lahko njegov sin!

Štiri leta je bilo tega, kar mu ga je vzela kruta jetika. In danes? O, kje je zdaj ves up, da bi tudi njegov stopil med božje delavce, prav danes bi lahko zapel

kakor ta gospod pred oltarjem, Blaž bi klečal tam s svojo ženo na žametasto pregrnjenem klečalniku — sin — gospod — novomašnik bi pa molil prvo molitev in ... O, še drugega pol grunta bi dal, samo da bi njegov sin enkrat zapel, kar je tolikrat sanjal, — vse bi dal!

Vzel je velik, zarumenel časopisni papir in ga položil pod koleno. Počasi se je sklonil in pokleknil, ko se je zaslišala doli spred oltarja molitev kakor iz ubranega zbora. Tudi on je molil, molil je vdano in ponižno kakor jokajoč otrok, kajti molil je ob novi maši za svojega sina, ki je ni in ne bo zapel ...



KMEČKO DELO

DRAGI TONE!

Mnogo se dandanes piše o delu, o primerni plači. Jedro družabnega vprašanja je delavsko vprašanje. Pri nas se s tem vprašanjem največ pečamo. Prav je tako! Če se bo delavsko vprašanje dobro rešilo, bo tudi kmetu pomagano. Slovenska kmečka vas, zlasti pa gorenjska vas, ni nič več pristno kmečka. Vsa je že posejana z delavci, delavkami, delavskimi hišicami, z delavskimi družinami. Ti novi prebivalci so vsaj deloma spremenili lice naše vasi in naši kmečki občini dali nove naloge. Prav je zato, da se kmečki človek seznani z delavskim vprašanjem.

Toda mnogokrat slišiš govorjenje in očitke delavcev in raznih ljudi, ki se pečajo s socialnim vprašanjem, ki kmetu in kmečkemu delu krivico delajo. Smatram za potrebno, da Ti napišem par vrstic o kmečkem delu, da boš znal, ko nanese prilika, svoje stališče braniti in podati pravo sliko kmečkega dela.

Slavospevov kmečkemu življenju in delu ne manjka. Vendar si upam trditi, da je v tem mnogo samo srčnih izlivov, — kmečko delo pri večini ni prav cenjeno. Ne cenijo ga prav, ki niso v njem, ki kmeta samo opazujejo, namesto da bi se poglobili in vživeli v težak položaj kmetov. Kako redki so zlasti šolani ljudje, ki bi pravilno cenili to delo! Preglej knjige nekaterih strokovnjakov, agronomov, poglej knjige, ki so pisane za kmeta, koliko je v njih napačnega pojmovanja kmečkega dela in slabih nasvetov!

Najprej moraš vedeti, da kmečko gospodarstvo ni kapitalistično podjetje, uravnano na profit.

Življenje in delo kmečkega človeka je popolnoma drugačno kakor življenje in delo industrijskega delavca.

Kmeta tarejo težave, ki jih drugi stanovi ne poznajo.

Kmet ljubi svoj dom, svojo družino, svojo zemljo, svojo živino. Kakor svoje lastno življenje ljubi svoj dom, ker je to del njegovega življenja, njegov ponos, njegova čast in sreča. Z vsem srcem in vsem življenjem je navezan

na zemljo, naj mu je ta dobra ali ne, on ji je zvest. Srce mu krvavi, če mora odprodati kos sveta, ki mu ga je oče zapustil. Kmetu polje, živina, vinograd, hosta ni predmet kupčevanja, ampak del življenja; polje, gora in gozd mu pač dajeta po njegovem trudu in pridnosti in po volji Stvarnikovi, da ohranja sebe in — dom.

Tovarnar opusti izdelovanje, ko njegovo blago ne gre več na trg, trgovec zapre trgovino, če mu ne nese, bankir zamenja svojo službo, če se mu ne izplača, politik zapusti stranko, če mu ta ni po volji.

Naj kmetija nič ne nese, naj polje slabo rodi, naj je v gori gospodarila toča, kmet ne zapusti kmetije. Njegova je za vse žive dni, ko njega ne bo, bo njegovih otrok, ta rod bo prešel, prišel bo drugi, tretji, deseti, kmetija bo ostala in z njo ime, ki ji je zvesto ostalo.

Ljubezen do zemlje in kmečkega doma je kmečkemu človeku vrojena, zato se iz meščana ne more napraviti kmet. Samo v kmečki hiši se rodi kmet, raste pod kmečko streho in v božji naravi. Zdaj boš tudi razumel, zakaj ima država tolike težave z notranjo kolonizacijo. Samo tisti bo kmet in bo kmetoval v novih razmerah, v novih krajih, kdor je bil že popreje doma kmet. Industrijskega delavca ne boš navadil kmetovanja, zlasti pa ne boš iz trboveljskega rudarja ali jeseniškega kovinarja, ki je svoj poklic že po očetu podedoval, napravil kmeta kje doli v Slavoniji ali južni Srbiji. Prevelika je razlika.

Industrijski delavec je navadno človek brez doma, brez svojih šeg in navad in često brez družinske vzgoje. Danes dela v tej tovarni, jutri v drugi, danes opravlja tako delo, jutri drugačno. Danes stanuje v kleti, jutri v podstrešju. Otroci nimajo pravega doma, na noben kraj niso navezani, doma ni nobenih navad. Kako naj v takem otroku zraste domačinska ljubezen. Zdaj tudi razumeš, dragi Tone, zakaj je slovenski kmet steber slovenskega naroda in zakaj je pravi proletarec marksističen internacionalist. Zdaj tudi razumeš, zakaj tuja učenost židovskega marksizma pri kmetu ne najde prostora.

Industrijski delavec stoji pri stroju in ta ustvarja po njegovi volji. Neodvisno od časa in vremena ustvarja tovarna svoje izdelke. Naj je zima ali poletje, naj je sonce ali dež, stroji tečejo in ob človekovi navzočnosti ustvarjajo bogastvo.

Kmet pa je navezan in ritem narave. Spomladi vrže v zemljo seme in čaka, da ga omoči dež, ogreje sonce, da požene, zori. Narava mu narekuje čas sejanja, čas žetve. Vreme preganja njegovo pridnost in ureja njegovo delo. Stroj je popolnoma odvisen od človeka. Ne tako polje. Sejal si pridno in skrbno obdelal, z znojem in krvjo namakal zemljo, pa je nehvaležna in ne rodi, lahko pridelek lepo kaže, živiš poln veselega upanja, toda en sam umazan oblak, ki nosi v sebi ledeno zrnje, uniči ves trud, pokoplje vse upe. O, toliko ljubezni je treba, da kmet kljub vsem tem težavam vztraja. Okorele so mlade roke, lice trideset-letnega kmeta je zorano, usahle so grudi

kmečkih mater. Od česa, zakaj? Od dela, od trdega, od težkega dela. In kakšno je plačilo za to delo?

Pridelki nimajo cene. Kar proda, mora dati skoro zastonj, kar kupi, mora drago plačati. Pride davek, plačaj, nihče te ne vpraša, kje vzameš. Hiša in gospodarska poslopja so potrebna popravila, otroci morajo biti obuti in oblečeni, saj morajo v šolo. Pride bolezen v hišo, rodi se nov član družine, zopet stane deharja.

Ali je zato čudno, če kmečki ljudje danes beže z doma! Zakaj beže, ali v njih ni več ljubezni do doma? O še je ljubezen, toda ljudje so, ki morajo živeti, kjerkoli živeti, da le ne bodo bosí in nagi, da bodo saj za silo imeli jesti in da bodo pomagali — domu!

Ne čudim se kmečkim ljudem, da beže. Čudim pa se, da je kmečka vas postala kazenska kolonija našim izobražencem, ki komaj čakajo, da čimprej uidejo v mesto, ali pa vsaj v trg. Mesto da bi kmetu stali ob strani se zanj zavzeli ni mu kakorkoli pomagali, jadikujejo, pritiskajo na modne kljuke in se na vasi strahotno dolgočasijo. Res, to je suha veja na narodu, ki bo prej ali slej odpadla. Če bežita krčmar in kramar iz vasi, je to naravno; kjer ni kupčije, zanju ni obstanka.

Vendar, dragi Tone, ta beg pa ima še drugo plat, ki kmečkih ljudi ne opravičuje. Tudi naš kmečki človek je danes že močno zmaterializiran. Ne beži v mesto zato, ker mu je polje nehvaležno in ne poplača njegovega trdega dela, ampak premnogemu beguncu lebdi pred očmi lepo mesto brez blatnih kolovozov, kjer je vedno dovolj zabave, kjer ne gospodujeta poletje in zima, kjer ni naporov, mesto jim je kraj, nad katerim mežita Bog in človek.

Naša dekleta, sicer ne vsa, a vendar premnoga, bi rajši bila služkinja, samo da bo ruto zamenjala s klobukom, okorne čevlje iz svinjine s šolnički, volnene nogavice s svilenimi. Pozabila je na kmečkega ženina, ki je imel s slamo krit, vendar svoj in trden dom, in meče oči za mestnimi ljudmi, ki ji obetajo gradove. Toda ti gradovi se v resnici spremenijo v kleti in predmestne barake.

S kmečkim ženinom bi z veselim srcem in vedrim licem šla pred božji oltar. Zdaj pa živi v mestu, a se valja v neblagoslovljeni postelji. Takim brezdomcem pa je postala kmečka vas mrzla in tuja kazen.

Toda, dragi Tone, kam bo to pripeljalo? Nazadnje bodo ostali doma le starčki in kaj naj počno?

Kmečkemu stanu moramo vrniti staro dostojanstvo, odvzeti mu moramo tisto strahoto, pred katero beže kmečki otroci, zavarovati jim moramo dom in obstanek in solidno človeka vredno življenje.

Kako je mogoče to doseči, o tem se bova pogovorila prihodnjič.

Srečo dobro! Bog daj!

Tvoj brat

France.

MRAK NAD VASJO

Povest. Spisal *Ivan Čampa*. Nadaljevanje

VII. ČIŽEMČEK

Za pusto jesenjo, ki je bila letos kratka in deževna, je prinesla zgodnja zima še večji dolgčas. Ljudje so se brez dela umaknili v hiše in posedli krog peči. Zdelo se je, da so se navadili revščine in pomanjkanja in so se vdali v svojo usodo, češ — naj bo kakor že hoče, do smrti bomo že prestali.

Prav res, da je bilo dolgočasno tiste dni: malokdaj se je prikazal človek na vasi. Večina so se držali vsi doma; otroci so se igrali pod podpečki z lesenimi izrezki, ki so ostali očetom od razne ropotije, ko so popravljali staro orodje ali pripravljali novega, starejši pa so se ukvarjali s tem ali z onim.

Nekateri so bili iz stare skrinje pod stražo že ponovno prinesli mohorske knjige in jih prebirali. Letošnje so že zdavnaj pregledali z največjim užitkom. Mnogi bi bili kar naprej brali, samo da bi še bolj pozabili na vsakdanje življenje, kot so že. To je sploh zanimivo: če ni za nobeno stvar denarja pri hiši, za Mohorjevo se še vedno iztaknejo tisti kovači, tudi če bi se moral človek ne vem čemu odreči.

Fantje in možaki so vedno pogosteje naročali časopise. Sprva so si jih le izposojali pri kakem sosedu, da so malo pregledali novice, ko pa je začel ta ali oni godrnjati, da se časopis vedno raztrga in izgubi, so se ujezili in naročili list na svojo roko. Vsaj ne bo treba zmeraj letati okrog — radi tistih grošev, ki jih daš za to, pa tudi ne bo nihče umrl od lakote.

Ljudje so v tistih dneh brali, veliko brali, kot da bi podzavestno iskali v knjigah tega, česar so pogrešali v vsakdanjem življenju.

Nekega dne po svečnici pa je vso vas nenadoma predramila iz tega tihega življenja novica, da je Čížemček izginil iz vasi in da je pustil pri društvu Sinja krila, kjer je bil blagajnik, prazen predal.

»Tako je! Tak zdaj bo Mršek vsaj vedel, s kakšnimi ljudmi je imel opraviti,« so se posmehovali nekateri.

In Mršku res ni bilo tole kar tako.

Ta Čížemček je živel namreč dokaj čudno. Kakor smo že povedali, je bil po razpustu društev nenadoma na Mrškovi strani, kjer je radi svojega ponašanja dobil kmalu zaupanje. Ko je bil tistega večera v Petronovi gostilni ovadil Marentovega Franceta, je dobil v Mrškovih očeh velik ugled, zato ga je uporabil, kjer je mogel. Bil je poleg vsega drugega precej izobražen in je govoril tudi italijanski jezik, ki se ga je bil naučil še pred vojsko v Trstu, zato je veljal takoj nekaj več. S tem svojim znanjem pa se je tudi kaj rad hvalil in če je le mogel, je med govor vplél kakšno tujo besedo, ki je fantje seveda niso razumeli, a se jim je zdela vendar imenitna.

Ker je bil videti zelo pošten, so ga na občnem zboru pred letom dni na Mrškov predlog izvolili za blagajnika pri društvu.

To nalogo je vršil zelo vestno, vsaj zdelo se je tako.

Dokler je bil Mršek za župana, je Čížemček stanoval v stari šoli, kjer mu je bil dal občinski odbor — tudi na Mrškov predlog — stanovanje brezplačno. Tukaj si je bil uredil svojo delavnico in malo po malo delal, tako da je izhajal za silo. Zraven pa ga je Mršek uporabljal, kjer ga je mogel. Imel ga je za svojega najbolj gorečega privrženca, ki mu je do pičice natančno izpolnjeval vse, kar mu je ukazal. Pri Mrškovem neprestanem ovaduštvu je bil Čížemček tako rekoč njegova desna roka, kajti bilo ga je povsod polno in je vedel za vsako najmanjšo stvar, ki se je kje zgodila, in je še gorko nesel Mršku na nos. Tako je storil mnogo zla, kajti iznesel je včasih na dan take zadeve, o katerih so ljudje kar strmeli, kako so mogle priti do

Mrškovih ušes. »Kar daj! Saj ne bo zastoj!« mu je večkrat dejal Mršek in mu tudi vedno dal kakšno malenkost.

Pred volitvami je bil Čížemček največji navduševalec za Mrška in tedaj se je ljudem še bolj priskutil kot je bil že prej.

Mislil je pač, da bo pri tem sam sebi pomagal, kajti nadejal se je, da bo dobil od Mrška za svoj trud plačilo kakor se spodobi.

Zato je hodil pred volitvami po vaseh in kjer je le mogel, je natolceval novega kandidata za župana in navduševal za Mrška ter bil tako zopern, da so ga včasih ljudje s silo in zgrda spodili ali pa so mu celo zabrusili kakšno prav krepko.

»Kadar se taki potezajo za Mrška, kot si ti, že vemo, kako in kaj. Kar hitro jo pomekni, da kakšne ne vzdigneš!«

Tako so ga bili spodili iz vasi Hudovršci.

Po volitvah pa se je Čížemčkovo navdušenje za Mrška precej ohladilo. Mršek je bil nenadoma ves drugačen. Prej ga je vsak dan vabil na kosilo, ko pa je prišel naslednjega dne po volitvah, mu je Mrškova žena pojasnila, da ni od jedi nič ostalo. Le tako zastran lepšega mu je dala kos kruha.

Ko je nato Čížemček vprašal, kje je gospod, mu je kar naravnost pojasnila, da spi in da ni pri njem popolnoma nič izgubil.

»Kaj pa ves trud, ki sem ga imel ta mesec? Kaj se bo ta kar tako na vsem lepem pozabilo?«

»Kako pozabilo? Mar ni dovolj, da smo vas vse te dni redili? Zmeraj pa tudi ne more biti! Sicer je pa videti, da ste se kaj malo trudili, ker je propadel.«

Po teh besedah se je obrnila in odšla v trgovino, Čížemček pa ni vedel kaj drugega, kot da je odšel z mislijo:

»Baba skopa! Ti ne bi dala ne, vem. Bo pa on toliko radodarnější, poznam ga!«

Pa kar ni imel dolgo časa prilike, da bi našel Mrška. Videti je bilo, kot da bi se mu ta kar naprej izogibal.

Nekega dne pa ga je vendar izteknil v neki gostilni. Ko mu je tako po ovinkih povedal, da bi rad kakšno plačilo ali kaj podobnega, mu je dal Mršek dva kovača in mu plačal še četrť vina.

Čížemček skoraj sam sebi ni mogel verjeti. Na vse zadnje pa se je vendarle moral sprijazniti z mislijo, da gospod Mršek ni nič gorji kot njegova gospa.

S tem pa se je moral privaditi Čížemček na kar najbolj skromno življenje, kajti naročil ni imel od nikoder, prihranil si pa tudi ni v prejšnjih časih nikoli nič — še Bog, da je imel vedno za sproti. In mu je vedno bolj trda predla.

Najhujše pa ga je zadelo po prvi seji novega občinskega odbora, ko je bil nek ponedeljek nenadoma poklican v občino. Tam mu je novi župan v nič preveč izbranih besedah pojasnil, da mora do konca meseca izprazniti sobo v šoli.

Čížemček je nemalo prebledel in komaj da se je toliko obvladal, da je župana prosil, naj ga še nadalje obdrži v šoli. Kam pa naj gre sedaj, ko je brez zaslužka in brez vsega?

»Kamor češ! Pa ne samo iz šole, tudi iz občine se poberi! Takih pritepencev, ki so samo za zgago, prav nič ne rabimo. Človek, ki je odvisen od drugih, se mora držati kolikor mogoče v ozadju, če neče, da se mu kar na vsem lepem kaj ne naredi, ne pa rogoviliti, kjer more.«

In tako je bil Čížemček nenadoma na cesti.

Dokler ni bilo snega, je že še šlo. Če je bila sila, se je na polju dobilo to in ono. Ko pa so ljudje pospravili repo in podobne stvari, se je začelo stradanje, ki ga ni bilo ne kraj ne konca.

Ko je šel nekoč pozimi do Mrška in ga poprosil za kak denar, ga je ta spodil vsega sestradanega in prezeblega, češ, da kar naprej pa tudi ne more dajati.

Tako mu ni kazalo nič drugega, kakor da je prodal vse svoje rokodelsko orodje nekemu mlademu pomočniku, če ni hotel res poginiti od gladu. Saj mu to itak ni imelo kaj koristiti, kajti po skednjih, kjer se je moral sedaj potikati, pač ni mogel narediti niti najmanjšega popravila, kaj šele, da bi bil delal novo.

V svoji stiski se je jezil na ves svet. Do ušes sram ga je bilo, ko je hodil v farovž vsak dan po lonček mleka, ki ga je dobival zastonj. Saj mu ni nič teknilo, ker je bil prepričan, da mu ga župnik daje samo zato, da bi mu sipal žrvavico na glavo. Rad bi bil šel prosit kam drugam, ali bal se je ljudi, kajti vedel je, da bi bili rajši dali psu, kakor njemu. Kadar se ljudem kdo zameri, je strah in groza, kajti s pozameznim človekom se pobotaš, ljudsko sovraštvo pa je nepremagljivo in nepozabljivo, ker ljudje nikdar ne pozabijo storjenih krivic...

Zaman si je skušal pridobiti Čižemček kakršnokoli pomoč. Celo pri društvu so ga začeli vsi gledati pisano in ga omalovaževati. V Kmetско slogu se je zastonj skušal vriniti. Ko je nekoč izrazil mnenje, da bi se rad zapisal, mu je nek odbornik pojasnil, da je za vpis že prepozno, ker imajo kar dovolj članov. Čižemček je dobro vedel, da nič res ni, kajti v društvo se vendar lahko zapišeš, kadarkoli se hočeš, zato ga je tembolj bolelo, da se ga na tak način branijo.

Polagoma je spredidel, da je vsem postal nadležen, kajti sedaj ga ne rabijo pač nikjer več, ko so ga spoznali. Zato je sklenil, da izgine iz tega kraja. Vendar pa v svoji maščevalnosti ni vedel, kakšno bi jim nagodel, da bi se jim osvetil. Brez tega ni hotel oditi za nič ne, kajti na nek način mora poplačati vsem, posebno Mršku, njihovo grdo nehvaležnost.

In ko je bil o svečnici za prihodnjo nedeljo sklican občni zbor Sinjih kril in je bila na sporedu tudi volitev novega odbora, je Čižemček spoznal, da se ga bodo iznebili tudi tukaj na kak lep način. Tedaj se mu je posvetilo.

»Tako jim bom zagodel, da me bodo pomnili!«

Razjasnil se mu je obraz, ko se je spomnil, da je vendar blagajnik in da ima v blagajni še okrog tri tisočake, ki so prišli v dobro od prireditve in jih niso še dali v hranilnico, tako da je bilo to vse premoženje društva.

»Če več ne, vsaj toliko sem zaslužil pri Mršku in pri društvu. Si bom pa tako poplačal,« je sklenil in vzradostil se je kot človek, ki je na robu obupa in se mu nenadoma pojavi rešitev pred očmi in se zagleda v novo in lepše življenje...

In člani Sinjih kril prihodnjo nedeljo na občnem zboru niso malo gledali, ko sta revizorja pri pregledu knjig in denarja našla prazno blagajno.

Mršek se je zgrozil in sprva sploh ni hotel verjeti, češ, da se bo Čižemček vrnil, kar je vzbudilo splošno posmehovanje, kajti vsakdo je vedel, da je taka misel do skrajnosti brezpametna in da Mršek sam ne verjame tega, kar pravi.

»Seveda, gospod predsednik, kar tolažite se s tem!« je dejal podpredsednik. »Mar se nismo pred letom vsi protivili njegovi izvolitvi, češ, da je dovolj nespametno poveriti denar človeku, ki mu še vzeti ne moreš ničesar, pa ste vi dejali, da garantirate zanj?«

»Zakaj ga niste pa nadzorovali, če mu niste zaupali?« je vprašal Mršek, kajti spomnil se je, da je res položil za Čižemčeka pisмено garancijo, zato je hotel zdaj zvaliti krivdo s sebe.

»Zato, ker smo vam zaupali!« ga je nekdo špiknil.

Zdaj se je začelo pregovarjanje in vsi zborovalci — saj dosti jih itak ni bilo — so posegli v besedo. Na dan so prišle take stvari, da so se začeli drug nad drugim zgražati: v društvu je bil grožen nered. Končno je prišlo tako daleč, da je nekdo predlagal, naj se izvoli popolnoma drugi odbor.

Po teh besedah je bil Mršek prvi, ki je zapustil dvorano, kajti da bi zdaj niti v odboru ne mogel biti več, — saj to mu je bilo vendar vse, in da bi moral še za Čižemčkom plačevati, tega pa ne!

Za njim pa so začeli odhajati še drugi, ki se jim je vse skupaj zdelo preneumno, in so dali društvu za zmiraj slovo...

»Saj dela se itak nič ne!«

Mršek je potem obvestil orožnike, ki naj bi izsledili Čizemčka, toda vse iskanje je bilo brezuspešno...

Čez dober mesec po Čizemčkovem begu pa se je razvedelo po vasi, da so ga našli mrtvega v javorniških gozdovih. Ustrelili da so ga graničarji, ko je hotel uiti čez mejo z večjim številom konj, ki so bili last nekega konjskega prekupčevalca iz loške doline.

Tako žalostno je končal ta človek, ki je živel vse svoje žive dni brez vsakega prepričanja...

VIII. NOV NAČRT

Tistega dne, ko je France izvedel za Tilčino poroko, je doživel v sebi še eno veliko spoznanje, ki mu je vtilo v srce novega poguma za delo. Izprevidel je, česar do tistega dne nikdar ni opazil: veliki prepad, ki loči dva bregova, katera se ne bosta nikdar strnila v eno.

Ko je zvečer tistega dne premišljal o onem usodnem srečanju s Tilči, o katerem je bil prepričan, da ga ne bo nikdar pozabil, se je jezil nad samim seboj. Nerazumljivo se mu je zdelo, kako se je mogel tako gnati, hoteč rešiti enega samega človeka, ki je bil prav gotovo izgubljen, in da je mogel radi tega prezreti in vreči v nemar vseh onih deset in deset fantov, ki so upirali vanj oči in čakali njegove besede in njegovega sveta.

V tem hipu je občutil nad seboj vso odgovornost, ki jo je imel na sebi radi tega, ker ga je usoda po kdove čigavih velikih sklepih odločila za to, da bi drugim kazal pot in jih v teh groznih in zmedenih časih vodil in varoval stranpotov, na katerih bi se zgubili.

Vso dolgo noč se je ugnetal v postelji in ni in ni mogel zaspati. Po glavi so mu rojile najrazličnejše misli.

Vedel je, da sta dva fanta, ki sta prej držala z njim, v zadnjem času spet pristopila h Kmetški slogi, kljub temu, da je Lesarjev Tomaž, ki je bil na ustanovnem občnem zboru v veliko zadrego Tineta in njegovih odšel iz dvorane, ker mu ni bilo prav, dejal, da bodo pri onem društvu skušali služiti dvema gospodoma: Bogu in hudiču. In kljub temu, da so imeli Tomaža za precej ubogega na duhu, je vedel, da tako služiti ni mogoče, temveč samo eno ali drugo; zato je šel.

In ko je France premišljal, kaj vleče fante, in celo najboljše, da bolj in bolj silijo od njega v Kmetško slogu, se mu je posvetilo. Nehote se je prepričal o resničnosti besed, ki jih je govoril tistega dne, ko so se bili Tinetovi odločili za vstop v društvo, Tine sam: da se dandanašnji človek ne počuti več močnega, da bi se prepiral in zoperstavljal močnejšemu, zato hrepeni po skupnosti, po društvu in sodelovanju. Dà, zdaj je France jasno vedel in bil prepričan, da je Tine imel prav. Toda kako prikleniti fante k sodelovanju? Ko bi bil gospod kaplan še pri njih, bi bilo že, toda sedaj ga ni že davno več in bogve, kdaj bo prišel drugi. In menda ni kaplana nihče drugi bolj pogrešal kot France, kajti mnogokrat bi bil potreboval nasveta in dobre besede, a je ni imel kod iskati. Pri župniku morda? Ah, župnik sam je zagrenjen in potr ter sam vase. Nič več ga ne zanimajo take stvari, drugega dela ima dovolj. Vsaj zdelo se je Francetu tako.

Pa tudi to, da bi se ustanavljalo zdaj kako društvo na izrazito katoliški podlagi, je bilo sedaj čisto nemogoče, kajti na noben način bi ne bilo odobreno. Razne verske družbe pa, ki se jih vendar še niso upali dotakniti in razbiti, se pečajo samo z izrecno verskimi stvarmi in jim drugo ni nič mar.

Pa vendar! Ko je France premišljal o vsem tem, se mu je zazdelo, da so prav te družbe v prvi vrsti poklicane, da goje med fanti in dekleti versko zavest. In če razmere časa odločilno vplivajo na mišljenje ljudi, potem je naloga teh družb, da

se iz svojega verskega področja vržejo tudi ven, v svet, se ozrejo okrog in skušajo rešiti, kar se rešiti še da.

Seveda! Pogrešno bi bilo misliti o verskih društvih kaj drugega kot to, saj je tako naravno, da mora človek že ob prvem pomisleku priti do tega, toda Francetu se je zdelo, da pri njihovih društvih vsega tega ni in je vse samo zato, da pač je. Člani mislijo, da opravijo svojo dolžnost, če gredo vsak mesec, nekateri morda tudi pogosteje, k obhajilni mizi in se udeležujejo sestankov, kjer mlatijo prazno slamo.

Bridko je občutil France, da je tako daleč prišlo samo radi tega, ker ni pravega dušnega voditelja, odkar je odšel gospod kaplan.

Ob tem se je France bolj kot kdaj prej zavedel, da je poklican pod sveto dolžnostjo za apostola, če radi drugega ne, že zato, ker je do tega spoznanja sploh prišel.

Sklenil je, da se bo z vso močjo vrgel na delo in si prizadeval, da bo odslej drugače kot je bilo. Komaj je čakal jutra in že na vse zgodaj se je napotil k župniku, da bi mu povedal o vsem, kar je to noč razmišljal. —

Župnik je sedel v svojem pletenem stolu pri pisalni mizi in sestavljal oznanilo za prihodnjo nedeljo. Ko je France vstopil, se je ozrl in izpod naočnikov pogledal prišleca.

»O France, ti si? Viš, viš, to je pa res lepo, da se še kdaj oglasiš. Saj te že celo večnost ni bilo. Le kaj te je prineslo?«

Gospod župnik je bil Francetovega obiska res vesel in Francetu se je radi gospodove gostobesednosti odvalil kamen od srca, ki ga je težil vso pot, kajti bal se je, da ga čemerni župnik ne bo razumel.

»Veste, gospod župnik, če kaj utegneta, bi vas prav lepo prosil za nekaj pojasnil.«

»No, kar! Prav rad bom ustregel.«

In France je začel na dolgo in široko pripovedovati o vsem, kar je ponoči razmišljal. Govoril je s takim prepričanjem, da je stari gospod kar usta odpiral od začudenja in mu sploh v besedo ni mogel vpasti, kadar bi bil rad.

»Predvsem pa bi rad vedel, gospod župnik,« je dejal France, ko je o vsem drugem končal, »koliko premoženja je imelo ob razpustu Telovadno društvo in Kulturna zveza?«

»Pa zakaj bi rad vedel to?«

»Meni se zdi, da je bilo tedaj že toliko, da smo že mislili na zidanje dvorane. Potem pa so se časi tako sprevrgli in je vse skupaj padlo v vodo. Vendar pa se je bilo premoženje obeh društev pripisalo cerkvi, kakor so zahtevala pravila in se je tako obvarovalo, da ni prišlo v nepoklicane roke. In kdo pravi, da sedaj iz tistega denarja ne moremo zidati cerkvene dvorane?«

Gospodu župniku so obrvi zlezle daleč pod čelo radi prevelikega začudenja. Rad bi bil katero rekel, toda čakal je, da bi France končal. In France je še naprej govoril z vso vnemo in prepričevalnostjo:

Morda se mi vsi niti od daleč ne zavedamo, kaj vse bi nam dvorana nudila. Veste, gospod župnik, igre pritezajo in mikajo. Morda bi se s tem, da bi imeli lepo urejeno dvorano, mnogi mnogi, ki so zdaj odšli drugam, spet povrnili nazaj in bi pridobili še drugih, te pa, ki so že zdaj naši, bi še bolj držali skupaj. Tako bi se naše versko in prosvetno delo zelo dvignilo.«

Ko je France končal, je napeto čakal, kaj bo na vse to dejal gospod. Ta je precej časa molčal, si gladil lase in premišljal. Končno je vprašal:

»Pa misliš, France, da bi se dalo izvesti vse to, kar praviš?«

»Trdno sem prepričan, gospod župnik!«

»Toda verjemi, da bi nasprotniki rovali toliko časa, da bi delo onemogočili.«

»Kaj bodo pa dosegli? Saj ni doslej še nobenega takega zakona, ki bi prepoovedoval udejstvovati se v verskem življenju in pri tem uporabljati tudi take pripomočke, kot je dvorana.«

»To je pa res,« je pritrdil gospod. »Pa meniš, da bi se dalo z našim denarjem napraviti vse to, kar ti misliš?«

»Sedemdeset tisočakov ni kar tako. Če bi pa le še kaj primanjkovalo, sem prepričan, da bi ljudje priskočili na pomoč. Poznam jih.«

Župnik je vedno bolj strmel nad tem, kar mu je France pripovedoval. Take odločnosti ni še zlepa videl. S takimi se da delati da, ki so že od vsega početka gotovi, da bodo zmagali. Pa je stavil gospod Francetu še zadnje vprašanje:

»Kaj pa misliš, da bi bilo najboljšo zidati?«

»Tako sem premišljal, gospod župnik: tista vaša lopa pod pokopališkim zidom, ki je prazna in je nimate res kaj rabiti, bi bila na vso moč pripravna, da jo predelamo v dvorano. Pri vsem tem je pa še na tako lepem prostoru. Ali bi jo odstopili?«

Zdaj pa se ni mogel gospod več premagovati, da ne bi Francetu pokazal svojega občudovanja.

»Le kaj ti vse na misel pride, France! Če bi si ne vem koliko časa belil glavo, bi ne pogodil kaj takega. Res si si lepo zamislil vse skupaj in prav rad ti bom dal vse na razpolago.«

France se je komaj premagoval, da ni planil gospodu okrog vratu iz velike hvaležnosti, ki jo je ta trenutek čutil do njega. Tako se mu je lepo zahvalil in od srca, da so mu prišle solze v oči in se je gospodu milo storilo in je dejal, da mora le obžalovati, ker ni France že prej prišel na vse to, kajti tako da ga je bolelo, ko je videl, kako se vse izgublja in postaja iz dneva v dan bolj mlačno. France pa mu je zagotavljal, da je prepričan, da ni še vse izgubljeno. Potem sta se pogovarjala še o delu in sta sklenila, da naj se začne takoj s pripravami. Gospod je obljubil, da bo že v nedeljo sklical vso družbo k skupnemu sestanku, kjer se bodo takoj o vsem pogovorili. Prav vse je bil pripravljen storiti, kar ga je prosil France, tako je bil vesel sivi gospod. Saj se mu je zdelo, da mu leze v stare in izmučene kosti nova delavnost in živahnost, zato se je poln novih nad poslovil od Franceta. —

*

Drugo nedeljo so ljudje pri maši začudeno dvignili glave, ko je gospod oznanil, da bo po večernicah v farovski hišterni skupno zborovanje fantovske in dekliške Marijine družbe in da so vabljeni tudi prijatelji in somišljeniki, da se posvetujejo o zidanju nove cerkvene dvorane.

Ljudem kar v glavo ni hotelo, kar so slišali. Da bi se v teh časih zidala dvorana? Kaj se gospodu blede, ka-li? Tako so mislili starejši, fantje in dekleta pa so se spogledovali in se začudeno spraševali z očmi, kaj to pomeni. Saj ni gospod še nikdar prej pri seji omenil kaj podobnega.

Vendar pa so vsi pazljivo poslušali gospodovo pridigo, o kateri so potem dejali, da že dolgo ni bila tako lepa.

Gospod župnik je govoril o verski obnovi, pri kateri bi morali sodelovati vsi, kajti vsak je poklican, kdor je količkaj zmožen, da zavira razdiralno delo sedanjih groznih časov in razmer. To je bila misel pridige, ali bila je podana tako, da je šla ljudem do srca. Ko so šli od maše, so govorili samo o tem. Moških, ki so se ustavljali na trgu pod lipami, ni nič kaj preveč zanimalo, kaj je povedal občinski sluga, vse bolj živahno so se razgovarjali o tem, kar so slišali v cerkvi.

»Pa bo treba iti vendarle malo pogledat, kaj mislijo napraviti,« so sklepali nazadnje. —

Popoldne je bilo v hišterni navdušenje in odobravanje tako veliko, da ga ni nihče pričakoval. Zato je France tudi povedal v govoru, da je že ob sami lepi udeležbi današnjega sestanka trdno prepričan, da bo šlo delo sijajno izpod rok in da se bo lahko že jeseni belila za cerkvijo ponosna dvorana, ki bo novi dom verskega življenja in prosvete.

KAKO JE BILO NA OLIMPIADI

France Sešelj. Konec.

Glavni program 9. programskega dne, kar je padlo na petek, je bil patrolni tek, ki je najvažnejša točka vojaških smuških tekem in so jo tudi tukaj izvedle vojaške edinice. Tudi ta tekma ni imela nič manj gledalcev kot druge. Še celo važnejši značaj je dobila. V ta namen so dopeljali s številnimi vlaki, avtobusi in tovornimi avtomobili tisoče vojaštva in šolske mladeži. Nastopilo je 9 držav; kot zmagovalka je izšla Italija pred Finsko in Švedsko. Pri teh tekmah teče običajno četvorica kot enota. Startajo vsi naenkrat. Na progi ne smejo biti preko dovoljene razdalje vsakebi. Na pripravljenih streliščih na progi streljajo skupno, in v določeno kratkem razdobju morajo kot celota presmucati cilj. Italija je to pot zmagala radi najboljšega streljanja. Vsak nepogoden strel se namreč smatra za določeno časovno enoto, katere vse se prištejejo k faktično doseženemu času prizadetega moštva. Tako so v tem slučaju dobri tekači severnih držav podlegli boljšim strelcem Italije. K temu bi bilo pripomniti, da tu ni nastopila nobena od balkanskih držav, in tudi ne Anglija, Japonska, Norveška, Madjarska in Amerika, katere vse so sodelovale pri večini ostalih disciplin.

Predzadnji dan so prišli na vrsto tisti tekači, ki najbolj slovejo v smuškem svetu. Na dnevnem redu je bil 50 km vztrajnostni tek, naše upanje v dober plasma Smoleja. Ta prireditelj je, razen kegljanja na ledu, bila deležna najmanjšega zanimanja. Pričela se je zgodaj, že ob 8. Občinstvu na Stadionu se ni nad 3 ure ničesar mudilo, razen telefonskih poročil s proge, katera pa vsled dolžine in majhnega števila tekmovalcev tudi niso bila tako pogostna in še manj napeta, ker so spremembe nastopale počasi. Proga je potekala po zelo lepi okoliški pokrajini, le da ji vkljub že itak težkega značaja v prvem delu ni bilo prizanešeno s težjimi mesti. Okoli enajstih se nas je nekaj desetoric (bili so zvečine časniki) naložilo na 2 prostorna poštna avtobusa, ki sta nas peljala v 10 km oddaljeno vasico Klais, koder smo si ogledali tekmovalce. Prav nič se jim ni poznalo, da so do tu pretekli že 40 km. Tako so šli kot da so šele za gričem začeli. Ko jih je večina odšlo mimo nas, smo hitro poskakali v avtobuse in se odpeljali nazaj na Stadion. Skoraj na vsem povratku sem mogel opazovati te lahkonoge smučarje, ker je proga potekala skozi vzporedno s cesto po obronkih hribov v lahnih vzponih in padcih. Prišedši na Stadion smo nekaj malega počakali in že se je pojavil prvi na cilju, bil je Šved. Sledil je drugi, tretji, četrti, sami Švedi. Peto, sedmo in osmo mesto so zavzeli Finci. Enemu samcatemu Norvežanu se je posrečilo vriniti se vmes na 6. mesto. Za njimi je pritisnil Čeh Musil in tega sledi na 10. mestu Slovenec Smolej. Za Smolejem sta še 2 Norvežana, 1 Fincec in vsi ostali. Takega uspeha še slovensko smučarstvo ni doživelo. Značilno je to za nas, da se nismo v prvem izkazali v kakšni disciplini spretnosti ali športne dedence, nego v panogi samozatajevanja in železne vztrajnosti. Za to tekmo je bilo pripravljenih 12 narodov s 45 tekmovalci, a je že od starta 9 tekmovalcev odstopilo. Na progi sta izstopila samo dva. Zanimivo je tudi to, da je naš najslabši, ki je bil Senčar, pred bivšim trenerjem Marxom. Po vsem tem bi si utegnil marsikdo predstavljati, da je bil Smolej deležen nevem kakšnega aplavza; toda ta bi se bridko zmotil. Pričujoče množice so se pri vseh tekmah brez najmanjših izjem pokazale skrajno narodnostno fanatične. Radi tega so bili domačini tudi za slabše uspehe deležni očitno večjega odobravanja kot pa v istem primeru zmagovalci pred njimi. Uspeh tujca brez že znanega in utrjenega ugleda je najčestje žel aplavz le od skupine lastnih rojakov. Tako se je n. pr. zgodilo, da ko je zadnji dan pri skakanju napravil Šved Erikson edinstveno lep in najdaljši stoječ skok, je za časa plavanja po zraku izšel iz množice enoten polglasen vzklík začudenja, po dovršenem skoku se je pa množica že zbrala in obvladala tako, da je sledilo malenkostno ploskanje. To dejstvo je brezdvomno moralo v vsakem gostu močno pokvariti sicer lepo sliko o visoko kulturno se ponasajočem nemškem narodu.

Nedelja, enajsti dan trajanja smuške olimpiade, dan zaključnih prireditvev, dan vsepresežnega obiska. V zgodnji, še v temni jutranji uri na vseh krajih zategnjeno piskanje siren prihajajočih vlakov. Ceste in ulice so polne tujcev. Velika, za to priliko zgrajena dvorana »Kraft durch Freude« je čisto napolnjena. Že v jutranji uri se s polno paro toči bavarsko pivo. Z najzgodnejšimi vlaki je dospelo vojaštvo, policija in najrazličnejše organizacije. Še pred svitom je vso organizacijsko varnostno in stražno osobje na svojih mestih. Barikada je bila potegnjena v kilometerske daljave z možem ob možu. Tiste, ki niso imeli vstopnic za na Stadion, je veljal prehod skozi to živo ograjo 2 Marki. S temi okoliškimi vstopnicami so ljudje lahko zasedli precej oddaljene griče, s katerih so sicer lepo videli veliko skakalnico, skoraj nič pa tega, kar se je na njej godilo. Desettisoči so morali gledati iz take daljave. Vstopnice so že v prešnjih dneh bile razprodane. Stojišni prostori na Stadionu so bili tudi že zgodaj zavzeti, a nekaj ur pred početkom velike skakalne tekme natrpani. Sedeži na tribunah so ostali prazni do zadnje pol ure pred pričetkom. Ob polenajstih so se začele pomikati proti prireditvenem prostoru kolone avtomobilov z gosti. Nekaj minut pred enajsto je na postaji tik Stadiona ustavil reprezentančni vlak, iz katerega je izstopil kancler Hitler s svojim številnim spremstvom. Točno ob napovedani uri je zagrmel topovski strel in športni kronist je lahko zapisal, da se je v tem trenutku spustil preko velike skakalnice prvoizžrebani skakalec zaključne skakalne tekme ob priliki IV. zimske olimpijade v Ga-Pa Jugoslovan Novšak pred 120.000 gledalci.

V to poslednjo tekmo se je spustilo 15 narodnosti s 50 tekmovalci, od katerih je napravil vsak 3 skoke in je bilo tako izvedenih 150 skokov. Dolžina se je gibala od 55 do 77 m. Pri tem moram povedati, da so za dolžino največ tvegali Japonci in je dosegel Tatsuta najdaljši skok 77 m, toda s padcem. Prvenstvo je bilo priznано B. Ruudu, njega sledi Šved Erikson, tega pa brat našega lanskega lanskega znanca iz Planice Andersen. Peto mesto si je priboril lanskega lanskega planiški rekorder Poljak Marusz. Najboljši Japonec Iguro pa se je vrnil na 7. mesto. Naši so ostali pohlevno v ozadju, najboljši med njimi je bil Pribovšek. Upoštevati je seveda treba, da so tu nastopili samo izbranci.

Vreme je bilo že od jutra oblačno in precej južno ter se je tekom dopoldneva večkrat ponujal dež. V prvih popoldanskih urah se je zopet zjasnilo.

Popoldne ob 5 je prav na tem prostoru pričela zaključna svečanost. Hitler je ostal ta dan v kraju in je kot vrhovni pokrovitelj olimpijade v družbi tega komiteja sprejel zaključno defilacijo tekmovalcev. V vsaki disciplini je prejel zmagovalce zlato, drugo plasirani srebrno in tretje plasirani bronasto kolajno. Odlikovanja je izročal predsednik mednarodnega olimpijskega odbora grof Baillet — Latour. Nato je taisti predsednik proglasil zimske olimpijske igre za končane. Za njim je povzel besedo državni kancler, ki se je v kratkem zahvalil narodu za zanimanje in udeležbo, krajevnim faktorjem in organizatorjem za požrtvovalno sodelovanje ter je vse povabil na XI. letno olimpijado v Berlin.

Med tem se je že zmračilo, zato so prižgali ogromne žaromete in bakle v rokah vseh rediteljev, straž in razpostavljenega špalirja ob doskočiščih obeh skakalnic; tako je bilo naposled vse kakor križem spletena plamenica. Po okoličih pa so bili razpostavljeni vojaški žarometi, katerih 5 je uprlo svoje svetlobne pramene v pobočje Gudibergera in tvorilo simbolično sliko 5 svetlih krogov. Stalni olimpijski plamenici je bil med tem odvzet gorilni dotok in je jela pojmati. Doskočišče male skakalnice so razsvetlili z raznobarnim bengaličnim ognjem, na kar je skozi to praviljično svetlobo zdrsula nizdol četvorica smučarjev, noseča razpeto olimpijsko zastavo. Topovi so grmeli in godba je ves ta čas igrala pompozne koračnice. Z zastavo so odsmučali mimo častne tribune iz Stadiona. Njo so sledili odlikovanci, te pa vsa udeležena moštva. Za zadnjo točko so zažgali na mostu velike skakalnice petero krogov umeznega ognja, iz katerih so četrto ure švigale v zrak rakete čudovitih svetlobnih učinkov. Množica se je pričela razhajati in Ga-Pa se je to uro pričel prazniti.

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Sv. oče je na letošnje binkošti slavil svoj 80. rojstni dan. Ob tej priliki je sprejel v posebni avdienci zastopnike Katoliške akcije iz 22 držav. Vodil jih je nadškof Pizzardo, ki je obenem prečital tudi čestitke sv. očetu od vseh Katol. akcij sveta. Na to čestitko je v latinščini odgovoril sv. oče z daljšim govorom, v katerem je naglasil potrebo edinosti in ljubezni v mišljenju in delovanju in pokorščine kot predpogojev za uspešno delovanje Kat. akcije. Posebno pa je sv. oče vse prisotne opozarjal na nevarnost nasilnega komunizma, ki se danes širi med vse stanove in sloje. Potem se je sv. oče v svojem govoru ozrl na velik pomen Mednarodne razstave katoliškega tiska kot na orožje resnice. V Katoliški akciji posameznih narodov bo največje delo opravil katoliški tisk, za katerega sv. oče stalno moli. Glej naše posebno poročilo v prejšnji številki!

Socialni teden se bo tudi letos vršil v Franciji v Versailles-u blizu Pariza in sicer v času od 20. do 26. julija. Vsa predavanja bodo to leto posvečena daljnemu Vzhodu, kajti novejši dogodki in nemiri na Vzhodu vplivajo tudi v Evropi na potek dogodkov, saj govorimo in vsak dan bremo o »Prebujenju Vzhoda«.

Za taka vprašanja se zanimajo veliki narodi. Mi smo pa tako »dalekovidni«, da se kregamo in zahtevamo avtoritativne odločbe za pojme, ki so že vsemu svetu jasni, ker so bili jasno razloženi kot n. pr. »krščanski socializem«.

Francoski katoliški novinarji, zbrani na svoji letni skupščini, so poromali tudi letos (to delajo že vsa leta) na francosko božjo pot v Ars, ki je znana po svetem ariškem župniku. Bilo jih je 130.

Belgijska socialno-demokratska stranka, ki je iz preteklih volitev izšla kot najmočnejša stranka, je pred nedavnim obelodanila v svojem največjem dnevniku »Le Peuple« članek, v katerem se naglašajo vse večja potreba borbe za brezversko šolo, v kateri leži bodočnost socializma.

Ta proglas nazorno kaže, kako potrebna je med katoličani enotna borba proti so-

cializmu in kako potrebna je duhovna obnova katoličanov.

Na Portugalskem so obnovili prastari običaj, da blagoslove vse ribiške ladje, ki odplovejo na ribarenje na Novo Funlandijo in Grönladijo. Ko so pred nedavnim blagoslavljal te ladje, se je svečanosti udeležil minister mornarice, trgovine in industrije ter številni zastopniki raznih trgovskih društev.

Nemški zrakoplov Hindenburg je nedavno letel nad Anglijo in to nad grofijo Yashile. Ko se je nahajal nad mestom Kevohley, je pater Schulte, ki je bil med potniki, vrgel iz zrakoplova zavoj, v katerem je bilo cvetje, srebrn križ, nekoliko nemških Mark (denarja) in pismo sledeče vsebine:

»Najditelja tega zavoja prosim, da cvetje in srebrni križ nese na pokopališče Klyly pri mestu Seeds in ga položi na grob mojega brata poročnika 1. gardijskega polka, ki je kot angleški vojni ujetnik tamkaj umrl in bil pokopan. Priložene Marke naj krijejo stroške, ki jih bo najditelj zavoja imel pri izvrševanju te moje prošnje...« Dva mladeniča sta ujela zavoj in odšla na grob v Klyly ter izvršila pobožno naročilo p. Schulteja.

Svobodna država Irska se polagoma približuje podobi prave kršč. države. Uvedla je 48-urni delovni teden za odrasle in 40-urni delovni teden za delavce izpod 18 let. Obenem je z zakonom prepovedano delo otrok pod 14. leti. Izdala je zakon o obveznem in plačanem letnem dopustu in urenila nadurno delo, da delodajalci ne bi mogli izrabljati delavcev.

Zged take majhne katoliške države nazorno kaže, kaj morajo storiti delodajalci, če hočejo, da se izognejo temu, kar se približuje.

Glavna državna radio postaja v Kini je pretekli mesec prvič stavila na dnevni program tudi katoliški program za kitajske katoličane, poslušalce radia. Govoril je p. dr. Pavel Yu Pin, predsednik Katoliške akcije na Kitajskem o nalogah in važnosti Katoliške akcije v sedanjem času.

MED SLOVENSKIMI FANTI

DOL PRI LJUBLJANI

Lepo je bilo v nedeljo 19. aprila v Dolu, kjer se je pri tamkajšnjem fantovskem odseku vršil v tej sezoni zadnji okrožni fantovski sestanek ljubljanskega okrožja ZFO. V veliki dvorani prosvetnega doma se je zbralo nad 150 fantov, po katerih so bili zastopani skoro vsi odseki ljubljanskega okrožja. Spored ki ga je priredil domači fantovski odsek s tamburaši mladiči od sv. Helene, je bil tako lep in prisrčen, da je po svoji pestrosti gotovo prekašal vse dosedanje. Na tem zborovanju je govoril br. Rudolf Smersu iz Ljubljane, ki je v skrbno zbranem in udarnem govoru poudarjal neminljiva načela katoličanstva, katera so vedno aktualna in sodobna. Kot domači in predsednik tamkajšnjega fantovskega odseka je pozdravil omenjeno zborovanje br. Loboda Jože, želeč, da bi se tako organizatorno življenje slovenskega fantovstva tudi v bodoče dvigalo in krepilo. Po končanem zborovanju se fantje krepko zapeli našo narodno himno »Hej Slovenci« in še nekaj znanih koračnic, ki kar vžigajo naša srca s sklepom, da naš lepi in včasih tako preganjani Dol še obiščejo. Bog živi!



MEDJA — IZLAKE

Čas je že, da se tudi iz našega kraja oglasimo v našem glasilu, da ne bo kdo mislil, da naša prosveta še vedno spi. Ko je dr. Anton Korošec s svojo naredbo popravil krivico, ki nam jo je storil prejšnji režim, ki je z drugimi vred razpustil tudi našo prosveto, se je naša prosvetna družina takoj sestala k slavnostnemu občnemu zboru. Udeležba na občnem zboru je bila nad vse razveseljiva. Pristopilo je toliko novih članov, da se je članstvo potrojilo.

Po občnem zboru se je pa pričelo zopet živahno društveno življenje na vseh poljih naše prosvete. Ustanovil se je takoj fantovski in dekliski odsek, dramatični in pevski sta itak delovala neprekinjeno. Takoj v začetku poslovnega leta nas je zopet zadela težka roka usode, ko nam je smrt ugrabila ustanovitelja in večletnega predse-

dnika č. g. Franca Osolnika. Na njegovo mesto smo dobili agilnega društvenega delavca č. g. Antona Torkarja, ki je takoj po nastopu svoje nove službe pri nas zastavil vse svoje sile v procvit naše prosvete.

Dramatični odsek je priredil to sezono štiri igre, ki so vse prav dobro izpadle. Prva je bila z naslovom »Bele vrtnice«, nato spevoigro »Adam Ravbar«, na pustno nedeljo burko »Matajev Matija«. Ob priliki materinskega dne so pa dekleta igrala lepo igro z naslovom »Dve materi«. V tej sezoni je društvo priredilo tudi dvoje skioptičnih predavanj, prvo z naslovom Pregarjanje katoličanov v Mehiki, drugo Abesinija. Obakrat je predaval predsednik č. g. Anton Torkar. V postnem času smo dobili od Prosvetne zveze tudi film z naslovom Kristusovo trpljenje; igrali smo ga dvakrat.

Fantovski sestanki se vršijo redno vsak četrtek. Dekleta in mladež pa imajo svoje redne sestanke vsako nedeljo.

Po velikonočnih praznikih sta se poročila dva agilna člana naše prosvete, Franc Grošelj in Pepca Prašnikarjeva; oba sta bila med ustanovnimi člani naše prosvete. Pevski odsek jima je na predvečer priredil slavnostno podoknico.

»Kresa« prihaja v naš fantovski odsek lepo število, ker ga vsi radičitajo; upamo pa da se bo število naročnikov še povišalo.

V juliju praznuje naše prosvetno društvo petnajstletnico svojega delovanja. Takrat bomo blagoslovili tudi nov društveni dom in odkrili spominsko ploščo pokojnemu predsedniku č. g. Francu Osolniku. Takrat upamo, da se bodo zbrale pri nas vse okoliške prosvetne družine, da skupno manifestiramo za našo katoliško prosveto.

Bog živi!

Avgustin Bervar.



MAVČICE

V zadnjem času smo vsak dan brali po naših časopisih o na novo odprtih društvenih domovih in o delu, ki so ga prosvetna društva zopet započela; le o nas še ni bilo

kaj prida slišati, čeprav smo priredili že celo vrsto iger, odkar smo zopet prosto zadihali. In tudi sestankov, pevskih vaj, tamburaških vaj in drugega dela smo imeli letošnjo zimo zelo veliko, tako da je bilo v društvenem domu skoro vsak večer polno življenja.

Za otvoritev smo pred božičem igrali Finžgarjevo »Naša kri«, čeprav je po vojski že drugič na našem odru. Pri nas imamo najrajši naše domače igre.

Za vodstvo pri igrah moramo tudi sami skrbeti, ker nimamo šolanih ljudi, razen g. župnika. Za zaključek letošnje igralske sezone smo pa 25. in 29. marca igrali »Hrepenenje po materi«; to je drama iz svetovne vojne in predstavlja veliko ljubezen in hrepenenje za materjo mladega še nepokvarjenega fanta, ki je postal žrtev krute vojske. Igrali smo z velikim uspehom ter jo tudi drugim fantom priporočamo.

Tudi moški pevski zbor se pri nas dobro vodi in goji narodno pesem, nastopa pa tudi v cerkvi in pri društvenih prireditvah. Brez petja bi ne bilo toliko življenja in lepe poštene zabave in razvedrila. Saj nam je bivši predsednik dr. Jakob Mohorč ob priliki zadnjega občnega zbora dejal med drugimi tudi, da če bi naša društva nič drugega ne nudila ljudem kot pošteno zabavo, pa bi že s tem dosegla svoj namen. Naš list »Kres« prihaja k nam ne še v prav velikem številu, pač pa ga bere znatno večje število fantov, ker je v več hišah po več bratov in pa fantje se med seboj opozarjajo na razne zanimive članke, ki jih prinaša naš list in tako si utira pot, da postane sčasoma slehernemu našemu fantu znan.

Slabega časopisja ne prihaja veliko k nam, naš tisk je pa tudi še premalo razširjen; paziti bo treba, da ne bomo nazadovali. Za izobrazbo in razvedrilo skrbita naša pomnožena knjižica in oder. Letošnjo zimo smo dobili tudi električno razsvetljavo. K temu je pripomogla nekaj tudi Simon Jenkova proslava, ki se je vršila 15. avgusta pret. leta na Podreči.

Ob priliki 100letnice njegovega rojstva se je zelo veliko pisalo po časopisih o našem sorškem polju in pesniku tega polja Simonu Jenku; naše društvo si je na-

delo tudi ime našega pesnika in se imenuje Prosvetno društvo »Šmonca« — v Mavčičah. Prav nas je Bog postavil na to zemljo in to polje, da ga obdelujemo in da nam služi, da nas živi. Okoli in okoli tega polja pa stojijo tovarne, da se slišijo sirene z vseh strani in opozarjajo na točno uro pričetka dela, ki ga naši fantje in dekleta v velikem številu vrše. Velika skrb je za človeka kruh in obstanek, ki je včasih precej trd. Potem šele pride razvedrilo in zabava.

Bodite pozdravljeni vsi fantje, ki vam pride v roke naš Kres. Bog živi!



FANTOVSKI TABOR NA URŠLJI GORI

Kakor do sedaj že dve leti zaporedoma, se vrši tudi letos na znameniti Uršlji gori fantovski tabor, namenjen za dekanije Mežiška dolina, Dravograd, Stari trg in Šaleška dolina. Tabor je namenjen za nedeljo, dne 19. julija, v slučaju slabega vremena pa za 26. julija. Za danes navajamo samo glavni spored tabora, ki je: V soboto, 18. julija popoldne prihod fantov na goro. Ob 8 zvečer večernice. Po večernicah kresovanje, pri katerem se bodo prepevale slovenske narodne pesmi, spuščale rakete in se bo streljalo. Zvečer in naslednje jutro se bode po potrebi spovedovalo. Za nedeljo zjutraj sta predvideni dve maši, in sicer ena ob 6, druga ob 8 s pridigo in skupnim sv. obhajilom. Pri maši se bodo prepevale evharistične pesmi. Po maši je na prostem pred cerkveno hišo prosvetno zborovanje vseh mož in fantov, na katerem govore priznani mladinski in prosvetni govorniki. Imena govornikov, kakor tudi detajlni spored bomo objavili še pozneje, a pravočasno v našem časopisju.

Vabimo vse poštene može in fante iz vseh štirih zgoraj navedenih pa tudi bližnjih dekanij, da se udeležijo tega fantovskega tabora na Uršlji gori. Naj bode ta tabor mogočna manifestacija naših mož in fantov za naša poštena slovenska in katoliška načela! Tudi vse preč. gg. duhovnike prosimo, da priporočajo vsem možem in fantom svojih župnij, da se le-ti v čim večjem številu udeležijo tabora na Uršlji gori.

KNJIGE IN ČASOPISI

Dr. Aleš Ušeničnik, *Knjiga načel. II. Načela naravne življenjske modrosti. Naša pot IX. Strani 204.*

Ko je nekako pred dvema letoma izšel prvi zvezek velikega dela našega največjega sodobnega modroslovca dr. Aleša Ušeničnika o načelih, nam je bil to knjižni dogodek prve vrste. Zrelo delo, ki je obravnavalo načela o načelih s tako življenjskostjo in miselno in besedno preproščino, dasi je silno globoko zajeto, nas je iznenadilo. Že tedaj smo izrazili željo, da bi zamišljeno delo čimprej v celoti zagledalo svetlobo. Zato se po pravici veselimo, ko leži pred nami drugi zvezek pomembnega dela.

Načela življenjske modrosti podaja Ušeničnik ne morda razdrobljena po posameznih starih modrecih in piscih, ampak urejena v sistem vprašanj, ki zajemajo vsakega modernega človeka prav tako, kot so zajemala naše prednamce, dasi današnja materialistična doba ni kaj pridna za tako globoka razglabljanja, kakor jih je nanižal in uredil Ušeničnik v tem delu.

V tale poglavja je zbral Ušeničnik mnenja starih filozofov, ki še niso poznali krščanstva, ampak so gradili svojo modrost na naravnih življenjskih nazorih in načelih: 1. Svetovni nazor starih modrecev. 2. Blaženo življenje. 3. Resnoba življenja. 4. Ukazi življenja. 5. Človek sam. 6. Človek in drugi. 7. Rodbina, država in domovina.

Stošestdeset strani teksta sledi drugi del, ki prinaša dragocene opombe k besedilu in kjer v prevodih in originalih navaja vire, iz katerih je posnemal gradivo za razprave. Ta drugi del je za študij zelo raben, kajti kdo naj ima celo knjižnico klasičnih rimskih in grških pisateljev, da bi se ob njihovih tekstih mogel poglobiti v večno lepe in trajno veljavne naravne življenjske nazore in načela. (Priznanje pa gre posebej o tem delu tudi tiskarni, ki je zelo skladno in pregledno natisnila zelo težaven stavek brezhibno).

Na tej osnovi bo tudi tretji del razprave, ki bo brez dvoma govoril o krščanskih načelih, prelepo dopolnilo in višek celotno

zamišljenega dela, ki mu težko najdemo primeri ne samo v našem, ampak tudi v bogatejšem tujem modroslovskem slovstvu zadnjih desetletij.

Knjigo vsem prav toplo priporočamo.

—c

Dr. Andrej Gosar: *Kolektivizem?* 1936. Strani 122.

Drobna knjižica obsega poleg kratkega uvoda tri glavne dele.

V prvem delu je najprej govor o individualizmu in kolektivizmu v družabnem življenju na splošno. Zatem pokaže avtor, kako in zakaj se v sedanji moderni dobi vse naše življenje vedno bolj podružablja, kolektivizira. V celoti nam to poglavje odkriva v marsičem nove poglede na sodobno družabno življenje ter nam pojasnjuje to in ono dogajanje naših dni, ki se zdi z običajnih vidikov nepojmljivo in neupravičljivo.

V drugem delu nam pisatelj podrobnije razjasni, za kaj pri kolektivizmu prav za prav gre. Posebej govori zlasti tudi o družabnih problemih kolektivističnega gospodarskega sestava ter oriše vlogo in položaj delavstva v njem. — To poglavje bo pomenilo za marsikoga, ki se danes vdaja kolektivistični oziroma komunistični miselnosti brez treznejšega preudarka, pravo odkritje. Zlasti so poučni zgledi iz boljševiškega gospodarstva in družabnega reda, ki jih avtor navaja z veliko objektivnostjo ter vselej tudi pokaže, kako je vse to nujno in drugače niti ne bi bilo mogoče.

V tretjem delu, pod naslovom: »V čem je rešitev?« poda pisec kratek pregled najvažnejših pogojev in ukrepov, ki so nujno potrebni, ako hočemo, da bo v sodobnem gospodarskem in družabnem življenju zavladal kolikor toliko vsem pravičen in vse zadovoljiv red.

Po vsem tem smemo upravičeno trditi, da pomeni ta knjižica važen doprinos k razčiščenju enega najbolj perečih vprašanj naše dobe.

Pastirsko pismo škofa dr. Srebrniča o zakramentu birme. — Krški škof dr. Josip

Srebrnič nas neprestano preseneča s svojimi poslanicami. Tudi letošnja je zelo aktualna in vredna vse pozornosti.

Velik glas gre po svetu o Katoliški akciji. Tej novi organizaciji je bistven apostolat, in sicer apostolat laikov. Za ta apostolat moramo prejeti poslanstvo, moramo dobiti potrditev. In kje je vsakemu katoličanu, ki je poklican za delo v Katoliški akciji, dano to poslanstvo, kje se mu nudi potrditev? Škof dr. Srebrnič odgovarja: pri zakramentu birme.

Na tej misli zgrajena poslanica je nad vse aktualna. S prelepo miselno zvezo med birmo in akcijo pregleda vse možnosti za delo, pretresa vse ovire za uspeh, navaja vsa sredstva za pozitivno rešitev nalog, prevzetih pri birmi, za izvedbo akcije. Zato imenuje zakrament birme naravnost *zakrament Katoliške akcije*.

Vsem, ki se za KA zanimajo, zanjo delajo, bo poslanica bogat doprinos k poglobitvi dela in uspešnega prizadevanja.

A.

Josip Jurčič, Deseti brat. Cvetje z domačih in tujih logov, zvezek 10. Celje (Mohorjeva družba) 1936, strani 286.

Jurčičev *Deseti brat* je izšel svojčas v Večernicah, zato skoro ni Slovenca, ki ga ne bi poznal. Izobraženca pa bo vseeno zajemala nova, komentirana izdaja, ki jo je priredil naš poznani literarni kritik prof. France Koblar.

»Cvetje« je neprecenljivega pomena za književno vzgojo naše mladine. Izbor je pod spretnim uredništvom obenem bogat in pester. Najboljša dela izhajajo v njem in med njimi je v *Desetem bratu* že drugi Jurčič; saj smo pred kratkim poročali o Juriju Kozjaku.

Prireditelj podaja najprej zgodovino postanka romana, ki ga je napisal Jurčič v svojih mladostnih letih. Tu vidimo, v koliko je bilo to delo v zvezi z Levstikom, koliko je zajeto iz lastnega doživljanja pisateljevega in koliko spominja na dela drugih pisateljev (Scott). Zelo zanimiva je tudi razčlenitev romana, v kateri dokaže, da je ta roman pravo mojstrsko delo.

Z uvodi in dodatki, (kjer beremo tudi zasebno Levstikovo kritiko *Desetega brata*), je ta zvezek *Cvetja* zelo pomembno pomagalo pri vzgoji in učenju in se bodo zlasti učitelji in starši radi ponovno spovračali vanje in zajemali vedno novih pobud za pouk svojih gojencev. B.

Nemško - slovenski in slovensko - nemški žepni slovarček s slovničnimi podatki za Slovence. — Sestavila prof. dr. Angela Piskernikova. Založila Jugoslovanska knjigarna. Ljubljana 1936. Strani 232, mala 8^o (žepni format). Vez. 30 Din, broš. 20 Din. — Slovenci doslej še nismo imeli majhnega, priročnega nemškega slovarja, ki bi ustrezal vsem praktičnim zahtevam (primeren besedni zaklad, vsi potrebni slovnični podatki k posameznim besedam itd.). Imamo pač izvrstne večje slovarje take vrste, ki pa so temu primerno dražji in po obsegu za povprečno rabo prebogati. Zato moramo pozdraviti založniško dejanje Jugoslovanske knjigarne, ki nam je dala to prepotrebno knjižico. Besedišče popolnoma zadošča za navadnega zemljana, kakor nalašč pa je ta slovarček tudi za dijaštvo naših srednjih šol, ker mu od tretje pa do osme šole lahko izvrstno služi in mu ostane še pozneje za življenje. — Samostalniki imajo povsod pridejan spolnik in potrebne kočnice ter naznačbo preglasa. Pri pridevniki je dodejano stopnjevanje. Glagoli so opremljeni z vsemi potrebnimi oblikami. Tudi naglas je povsod označen, kjer je treba. — Glede rabe slovarčka je podalo založništvo v svojem predgovoru natančna navodila. Upamo, da bo naše občinstvo v obilnem številu začelo segati po tem delcu, ki je zamašilo precejšnjo vrzel v našem praktičnem slovstvu.

Dr. Ivan Ahčin, Boljševiška mladina. Fantovska knjižnica, zv. 1. — Ljubljana (konzorcij »Kres«), 1936. Strani 40. Ni dežele na svetu, ki bi se o njej več pisalo kot o Rusiji. In ni problema v Rusiji, ki bi bolj zanimal svet kot je problem ruske boljševiške mladine. Knjižica o tem problemu je torej nad vse aktualna, vse nas živo zanima. Vsi vemo, da kdor ima mladino, ima bodočnost. In zato je v odgovor na vprašanje o mladini zapisana usoda vsakega naroda.

O boljševiski mladini se je mnogo pisalo. Pa so si mnjenja tako različna! Eni vidijo v Rusiji raj, drugi pekel. Dr. Ahčin je sestavil svojo razpravo na podlagi ruskih virov in so zato njegova znanstveno ugotovljena dognanja nepobitna. H koncu navaja pisatelj tudi slovstvo, ki obravnava to vprašanje.

Pregled naslovov nam bo povedal glavno vsebino knjižice: 1. Zakon v sovjetski Rusiji. 2. Ločitev zakona. 3. Družina v boljševizmu. 4. Država — vzgojitelj. 5. Duh sovjetske vzgoje. 6. Sadovi boljševiske vzgoje. 7. Strah pred lastno senco.

Fantovska organizacija se je v dr. Ahčini novi boljševiski mladini kaj dobro predstavila s svojim 1. zvezkom na novo zasnovane Fantovske knjižnice. Naj sledi to delo še več sličnih!

R.

Dr. Franc Detela, Zbrani spisi. Uredil Jakob Solar. II. zvezek. Celje (Družba svetega Mohorja) 1936. Strani 400.

Detelo štejemo med naše najboljše pripovednike. Njegova dela gredo v vsako ljudsko knjižnico. Drugi zvezek Zbranih spisov v izdaji Mohorjeve prinaša znani povesti »Prihajač« in »Pegam in Lambergar«. Prvo bi imenovali kmečko, druga je iz zgodovine celjskih grofov, Deteli zelo priljubljena snov.

V mirno vas pride trgovec Stržen — Prihajač — in s svojimi meščanskimi navadami vznemiri staro domačnostno življenje. V vse poseže njegov vpliv, v družine, med fante, k dekletom, sosedje si postanejo sovražni — vas ni več pristna kmečka skupina ljudi, ki se ljubijo in si pomagajo med seboj, ampak se grizejo, sovražijo, spletkarijo drug proti drugemu: posledica meščanskega vpliva na staro, očetovsko življenje kmečkega ljudstva. Nerod in razdor kot posledica sebičnega liberalizma.

Prav tako je zanimiva zgodba celjskih grofov, pisana v »Pegamu in Lambergarju«, katerih motiv je vzet po narodni pesmi, snov pa je zgodovinska.

Knjigo dopolnjujejo opombe in urednikov uvod; vse delo je odlično prirejeno in

verno podaja pravo sliko Detele in njegovega dela, zgrajenega na načelih krščanske življenjske modrosti. Detelove spise priporočamo, ker vemo, da bodo njegovi vzgojni nauki, podani v obliki povesti, kaj pridni za poglobitev izobrazbe med našim ljudstvom.

D. E.

Pismo sv. očeta brazilskim škofom o KA. Zančaj KA. KA in verske družbe. Knjižnica KA za mladino: Naša pot, zvezek X. Ljubljana 1936.

Neumorno delavna dijaška KA v Ljubljani je izdala deseti zvezek svoje knjižnice in si s tem pridobila sloves najjačje in najzvestejše pobornice za pravo obliko organizacije KA in pravo smer v njenem delu.

Po vmesni naslovih bomo spoznali aktualnost papeževskega pisma: Važnost KA. Težave dušnega pastirstva. V čem je pomoč? Najzanesljivejša sredstva. Vzgoja. Začetek z jedri. Načelo enotnega vodstva. Pouk o KA. Zaupanje v Boga. KA in drugi organizmi. KA in redovi. KA v zavode! KA in druga katoliška združenja. KA in domovina. Zaključek.

Vsebinsko bogato in praktično zelo rabno pismo je urednik opremil z dragocenimi pripombami in navodi iz drugih pisem, govorov in spisov sv. očeta in priznanih cerkvenih pisateljev.

Prav tako je zanimiva in aktualna druga razprava, ki jo je napisal dr. Alojzij Odar, vseučiliški profesor v Ljubljani, o tem, kaj je KA. Tretje poglavje knjige zavzema pismo kardinala drž. tajnika Pacellija glavnemu predsedniku KA v Italiji 30. marca 1930.

Da ne bi kdo mislil, da so tri razprave skupaj nanešene in več ali manj nepraktične za naše razmere! Vsi, ki se zanimajo za KA, vedo, da so prav to problemi, ki nekaterim pri nas še niso jasni. Žal, da so med temi tudi taki, ki je zanje potrebno, da bi bili na jasnem, kajti zavlačevanje z delom KA rodi od dne do dne težjo škodo za organizirano katoliško skupnost. Prav zato moramo pričujočo knjižico pozdraviti z vriskom svoji src, ker upamo, da nam bo v luč in ključ do rešitve proble-

mov, ki so za slovensko katoličanstvo bistvene pomembnosti. Mc.

Dr. Svetozar Rittig, Obisk v Indiji. Ljubljana (Indijska knjižica zv. 1.) 1936. — Strani 48.

Zadnja leta nas Indija, zlasti Prednja, zanima pred vsem radi tega, ker so se tam naselili slovenski in hrvaški jezuitski misijonarji in v Bengali ustanovili prvi jugoslovanski misijon. Prav pri teh borcih za križ in Kristusa je napravil obisk znani zagrebški župnik dr. Svetozar Rittig na svoji poti okrog sveta in nam svoje vtise in doživljaje pri tem obisku podaje v knjižici.

Pa niso to le osebni vtisi bežnega obiskovalca. V življenje in ljudi, v deželo in njeno zgodovino, v njeno kulturo in njen socialni položaj nas kar dodobra uvede teh skromnih 48 strani lepo pisanega, zanimivega in s slikami opremljenega dela. Da lahko spoznamo delo in napore naših indijskih misijonarjev, da vidimo, kje delajo in koliko koristijo narodu, ki so mu junaško posvetili svoje mlade moči. Knjižica se naroča pri Bengalskem misijonu v Ljubljani, Zrinjskega 9. V okviru Indijske knjižnice pričakujemo še več prav tako zanimivih del. te.

Dr. Ivan Pregelj, Osnovne črte iz književne teorije. Ljubljana 1936. Strani 114.

Knjiga predstavlja zelo koristno delo in sicer ne samo za dijaka, ampak za vsakega količikaj šolanega človeka sploh. Pisatelj nam razlaga vse vrste pesništvo: epično, lirično in dramatično, dalje novelo in roman ter vse vrste drugo prozo. Obenem z bistvom poezije, igrokaza in romana ter nji najrazličnejšimi vrstami in označbo ter z njih tehnično zgradbo seznanja pisatelj bralca tudi s slovstveno zgodovino vseh narodov, t. j. z najznamenitejšimi proizvodi lepe besede v pesmi in prozi od nastarejših časov do moderne. Posebno praktično vrednost dajejo knjižici na koncu pridejana vprašanja — vseh je 160 — obenem z odgovori, ki povzemajo vso vsebino knjige v najkrajši in najjedrnatiji obliki. Dijak, profesor, meščan, delavec in kmečki fant

ter dekle, ki se zanimajo za slovstvo, vsi morejo biti tako posrečenega dela veseli. Knjižica stane 24 Din. Izšla je v založbi Jugoslovanske knjigarne. Vsem, ki hočejo o slovstvu kaj več vedeti, prav toplo priporočamo krasno delo.

Peleasa, Friderik Ozanam, ustanovitelj Vincencijevih konferenc. Ljubljana 1936. Strani 40.

Današnji čas je poživitev dobrodelnosti še posebno potreben. Revščine da nikdar toliko. Beda povsod. Skrite še več ko očitne. In prav za ta naš čas rabimo visokih vzorov, ki bi nas k temu delu spodbujali. Prav je to potrebo spoznala delavna Vincencijeva konferenca Srca Jezusovega v Ljubljani in nam preskrbela drobno, lično in vsebinsko bogato knjižico o apostolu dobrodelnosti, francoskem vseučiliškem profesorju Frideriku Ozanamu.

Dasi je knjižica drobna, ni pisana površno, kot često srečavamo slična dela. Stavljena je skrbno, oprta na znanstvena dela, zraven pa pripovedno živahna, povsod sveža in zanimiva.

Vsakdo, ki se zanima za prevažno delo v dobrodelnosti, bo spis z veseljem vzel v roke. Naroča se pri izdajateljici (Ljubljana, Tabor 12) in stane 6.— Din, s poštnino 7.— Din M.

Anžič Anton, Slovenska pesmarica. Celje (Družba sv. Mohorja) 1936. Strani 222.

Tristo in dva in petdeset besedil za ljudsko petje — že to pove, kako rabna je ta knjižica. Naš človek rad poje. Tako v družbi, na zletu, pri sestanku pa se včasih kar ne moremo spomniti, katero bi in katere še nismo. Drobna knjižica nam bo svetovala v zadregi. Besedila so tiskana lepo pregledno in z vsemi vrsticami. Po vsebini so pesmi razdeljene na otroške; fantovske; dekliške; dalje nosijo označbe: fant in dekle — življenje — domoljubne — pripovedne — lepa narava — šaljive. Praktičnost knjižice večata vrstno in abecedno kazalo.

Vsak fant naj bi imel to knjižico, ki bo k gojitvi naše lepe narodne pesmi gotovo veliko pomogla. — c.

»Nihče ne govori o svojih,« je premišljal dalje, »nihče se z besedo ne spomni na dom. Wies se mi posmehuje, če omenim domače; jaz pa ne morem in ne morem pozabiti domače vasi. Lida ne ve ničesar o mojem domotožju — toda pisal ji bom,« je sklenil. »Vsaj na papirju bom govoril z njo in vse ji bom povedal, kar me teži.«

Utrujenost ga je premagala; svoje sanje je napisal v dolgem pismu in skozi odprta, s trto obrasla okna je videl Lidin nagajivi obraz, ki zadovoljno rdi ob njegovem pismu.

Rano v jutru so se žančji zbudili. Petelini so peli, vmes je bilo čuti topot konjskih kopit, med vriščem in hrupom so klicali hlapce ter dekle.

Skozi odprta vrata je lila svetloba in na nebu je že gorelo veliko sonce ter se iskriilo nad pokrajino.

V leseni baraki pod skednjem je vzel vsak svojo koso in potem so šli nad deteljo. Kmet je šel z njimi za nasipom do valujočega zelenega morja, ki se je razkošno iskriilo od rosnih biserov. Te njive naj pokose! Za trenutek samo so objeli s pogledi vso ravnino in potem pokimali drug drugemu, zadovoljni in veseli lepega dela, ki ga bodo sedaj pričeli. Potem so preizkusili kose in se postavili v enakih razdaljah v vrsto. Osle se drsele po ostrem jeklu in jutranjo tišino je polnilo sikajoče zvenketanje ter odmevalo nad vso pokrajino, da je kar brnela in jecala.

»Fantje, sedaj pa naprej!« je zaklical Krauwel in za poskušnjo pral vič zamahnil s koso v svežo deteljo. »Tako! Korajžjo, mladiči! Detelja je sočna, visoka, nepoležana. Reže se ko maslo! To je užitek!« Pijuni so v dlani; in hop, zzz... tu, tam v vrstah je zasikalo ostro jeklo, visoka detelja se je upogibala in rušila v ravnih lokih, odkošana tik ob korenini.

Krepka telesa koscev so se ponosno vzravnila, videli so se v posebnih vrstah, visoko nad zeleno deteljo, kakor stoje na dolgih, v kolebnih upognjenih nogah, gornje telo in široka ramena se enakomerno upogibajo in sklanjajo ter poganjajo lakti in blesteče jeklo v zamahu nad svežim zelenjem. In detelja pada, se zdi, še preden se je dotaknila ostrina. Kakor bojna črta so, ki bo s svojim orodjem spremenila obličje cele pokrajine!

Sonce je bilo že visoko na nebu in je pripekalo; in moške so se pripogibali enakomerno, z razkrcenimi nogami, in zamahi so odmevali kot pojoči veter, ki pušča za seboj pri vsakem zamahu novo goličavo. Nad vsem tem je valovalo jasno, sončno ozračje, polno smeha in petja; prepevali so vsele domače pesmi. Tako so bili vsi živahni in čili

pri veselem, sproščenem delu. Radovali so se moči v svojih udih in novih življenjskih moči, ki jih je vlivalo v žile mlado poletje. Bili so prenapolnjeni svoje lastne moči, brez vsakih skrbi in težav, ničesar niso zahtevali in ničesar pričakovali, zadovoljni so bili s seboj in bogatila jih je domača govorica in tešila domača pesem v tej bogati tuji zemlji, tako daleč od domovine.

Bole je pel na vse grlo pesem veselih žančev; na drugi strani pa so se fantje krohotali Sneyerju, ki je pripovedoval neumne dovtype. Cello Rick je pozabil na žalostne silnočne sanje in se je pridružil splošni razposajenosti. Česa takega ni še nikoli doživel in občutil: prešerno življenje v tuji deželi z vsemi tovariši. Tako je šlo delo hitro in veselo od rok. On, Wies in še nekaj mlajših, so vezali pokošeno deteljo v snope, jih spretno metali čez kolena in kupi so stali po ozarrah kot koničasti stolpi, zgoraj prevezani, da bi jih posušilo sonce.

Kosci so se počasi pomikali drug za drugim. Ni jim bilo mar niti ure, niti časa, le malokdo se je ozrl po soncu na nebu. O poldne, ko je na pristavi zapel zvonček, so pustili kose na tleh in se zapodili proti baraki. Čakalo jih je obilno kosilo, na mizi se je kadilo iz velikih skled, polnih mesa in krompirja, okusni vonj je vabil lačne fante.

Po kosilu so smeli nekaj časa počivati, dokler jim Krauwel ni velel oditi na delo. Spet se je pričela kosična prav do noči. In tako je šlo dan za dnem. Šele sedaj so opazili, da se jim je jeklo v detelji obrusilo: za njimi se je širila velika, gola planjava, polna posušene detelje kot vojaško taborišče; sami majhni, okrogli šatori — kupi, iz redko zloženih snopov, znotraj votli, da je vel veter okoli njih in skozi nje ter jih sušil. Pred njimi pa je valovilo še vedno nepregledno zeleno morje brez konca. Nazadnje so se privadili veliki daljni deželi, kjer so bili tako sami z lepim, božjim soncem pod visokim nebom. Tako jim je bilo, kot bi nikjer na svetu ne imeli svojcev, ki težko čakajo njihovega povratka. Niso izpraševali, za koga delajo in tudi plačila niso zahtevali. Vsak dan jim je izpolnilo delo ob zeleni detelji in lepo jim je bilo živeti v miru med seboj.

Vsak večer pa jih je objelo veselo razpoloženje, nikoli niso bili preveč utrujeni, vedno pripravljeni, da se igrajo in smejejo. Mlajši so se podili po pokošenem polju kot mlada žrebeta okrog deteljnih kopic ter preobračali kozolce kar za stavo. Rommehaere je izvelkel svojo harmoniko in igral vse pesmi kot včasih doma na proščenju. Sieper, Loele, Sneyer in Wies so glasno peli z njim. Kadar so bili posebno dobre

volje, so se prijeli okrog ramen in razposajeni skakali, dokler se niso utrujeni in ukročeni zleknilli na ležišča poleg starejših, ki so že počivali in v miru kadili svoje pipe.

»Fantje, jih je svaril stari Wies, sedaj imate še lepe dni. Počakajte, ko vas bo prepeklo sonce in preden bomo deteljo zamenjali s pšenico, boste pošteno sopli, vsi plesalci.«

Toda predrzni fantje ga niso utegnili poslušati in so pogumno čakali, kakšna bo vendar ta obetana sončna vročina.

Ko so postale noči soparnije, kosci niso spali več na podu, ampak so ostajali in prenočevali kar na polju, kjer so se zleknilli v senene kopice. Visoko nad njihovimi glavami se je bočilo temno modro nebo in na njem so se lesketale zvezde — prav iste so bile kot doma, nad rodno vasjo; o, pod njimi jim je bilo tako dobro in sanjali so, da spe v poletni noči za domačim skednjem.

Ko je preteklo mnogo dni, je bilo veliko deteljišče pokošeno do zadnje bilke. Kmet pa jim je pokazal spet novo, prav tako veliko in tu so smeli spet znova pričeti. Dnevi so tekli počasi, vsak je bil prejšnjemu enak, nobene nedelje niso praznovali, tiste nedelje, katere so se doma ves teden veselili. Tu niso poznali praznika, še vsak sedmi dan so se ubijali z delom od jutra do večera, še le potem so se mogli razvedriti po svojih mili volji. In to so kaj radi storili. Z vriskom in petjem so odšli s polja, se na skednju preoblekli v žametne hlače in modre suknje. Nekaj jih je koj steklo v najbližnjo vas, da bi vsaj ne zamudili najbolj bučnega veselja ob vinu in veselem prepevanju.

»Zakaj ne greš z nami?« je izpraševal Wies Ricka, »sam sanjariš in se potikaš tu okrog, namesto da bi veseljačil z nami.«

Rick pa bi bil najbolj zadovoljen, če bi ne bilo nobene nedelje; tako pa je moral še bolj misliti na dom, ko je bil čisto sam s svojimi otočnimi in različnimi mislimi. Vendar mu je bilo všeč, da so vsi tovariši odšli in veselja jim ni zavidal; — godilo mu je, ko je taval samotno po polju in pristavi. V tem času je bilo vse tiho in mirno. Včasih je dolgo slonel pod drevsom in risal s slamo po pesku, kakor delajo otroci, ali pa je obstal kraj zidu na dvorišču in strmел med kokoši, ki so zobale zadnjo zrnje preden so zlezle na grede.

Rad je hodil skozi velike hleve in ogledoval krave in konje. Potem ga je zaneslo spet v skedenj. Brskal je v svojem nahrbtniku, kjer je imel razne drobnarije zdoma.

(Dalje prih.)

MISIJONSKA TISKARNA

**GROBLJE
DOMŽALE**

Tiska vabila za naša društva

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

**OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI**

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

**Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.